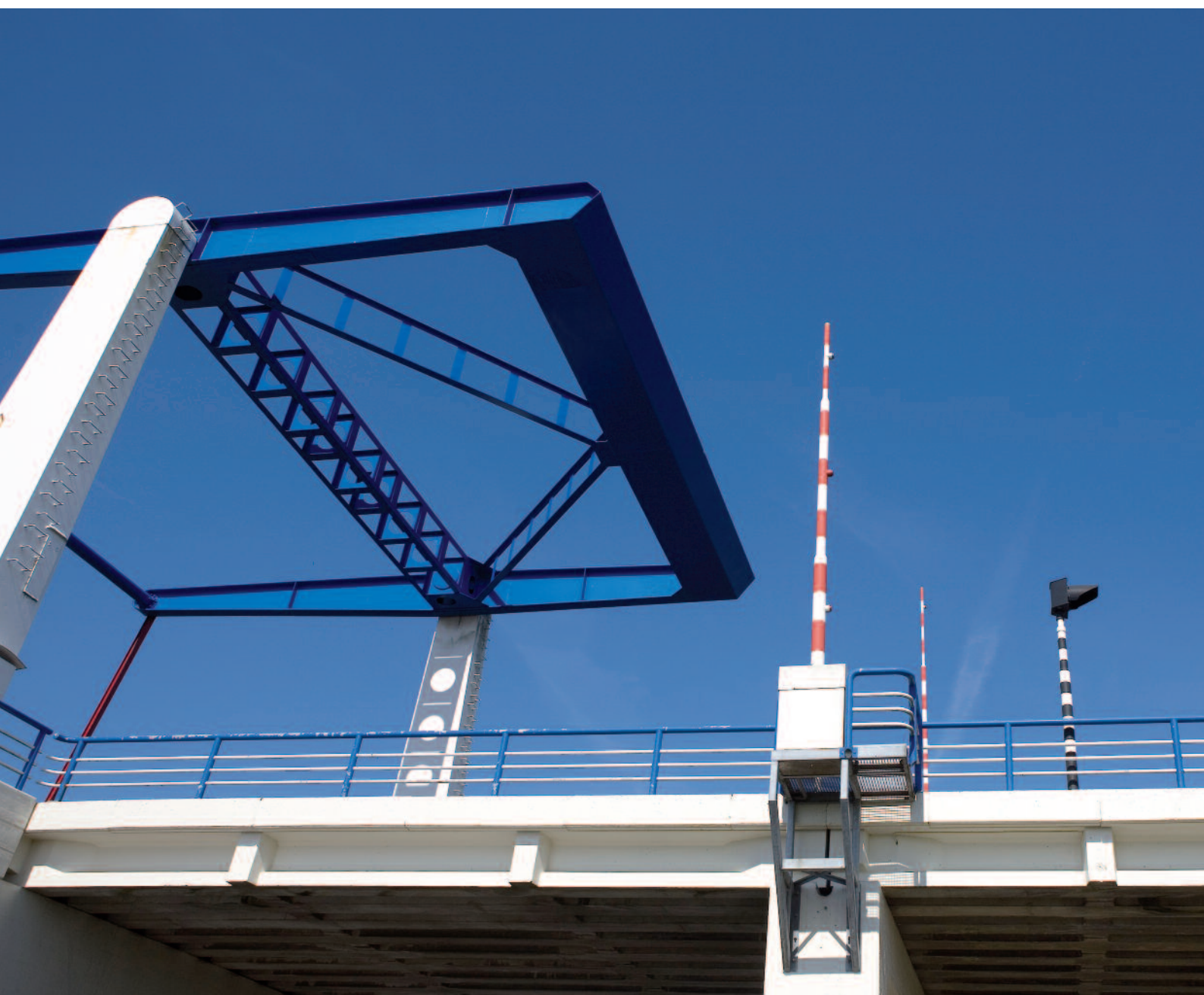

Startnotitie milieueffectrapportage

Ontwikkeling Skûlenboarch en Westkern

Ontwikkeling Skûlenboarch en Westkern startnotitie milieueffectrapportage

versie 23 april 2009

Opdrachtgever:
Provincie Fryslân

De Combinatie
Deventer

Verantwoording

Titel : Ontwikkeling Skûlenboarch en Westkern
Subtitel : startnotitie milieueffectrapportage
Projectnummer : 245509
Referentienummer : BGM9-1/beet2/091
Revisie : eindconcept
Datum : 23 april 2009

Auteur(s) : ir. H.A. Meester-Broertjes, W. Burger MSc
E-mail adres : h.meester3@witteveenbos.nl
Gecontroleerd door :
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : drs.ing. P.T.W. Mulder
Paraaf goedgekeurd :
Contact : van Twickelostraat 2
7411 SC Deventer
Postbus 233
7400 AE Deventer
T +31 570 69 79 11
F +31 570 69 73 44
www.witteveenbos.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Voorgeschiedenis	5
1.2	Plan- en studiegebied	6
1.3	Besluitvorming en bevoegd gezag	7
1.3.1	Besluitvorming	10
1.3.2	De MER-procedure	11
1.4	Wat kunt u vinden in deze Startnotie?	13
2	Probleem- en doelstelling	14
2.1	Probleemstelling en nut en noodzaak van de herontwikkeling van Skûlenboarch en Westkern	14
2.2	Doelstelling van het project	16
2.3	Uitgangspunten en randvoorwaarden	16
2.4	Beleidskader	17
2.4.1	Landelijk beleid	17
2.4.2	Provinciaal beleid	20
2.4.3	Beleids Waterschap	23
2.4.4	Gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel	23
3	Voorgenomen activiteit en selectie van alternatieven	28
3.1	Voornemen	28
3.2	Ontwikkelingen die niet tot een alternatief hebben geleid	28
3.3	Alternatieven en varianten	29
3.3.1	Referentiesituatie	29
3.3.2	Drie alternatieven	29
3.3.3	Meest milieuvriendelijke alternatief	33
4	Omgevingsanalyse: te onderzoeken aspecten en te verwachten gevolgen	34
4.1	Verkeer en vervoer	34
4.1.1	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen	34
4.1.2	Beoordelingskader	36
4.2	Bodem en water	36
4.2.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling bodem en water	36
4.2.2	Beoordelingskader bodem	37
4.2.3	Beoordelingskader water	38
4.3	Woon-, werk- en leefmilieu	40
4.3.1	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen geluid	40
4.3.2	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen externe veiligheid	42
4.3.3	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen luchtkwaliteit	45
4.3.4	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen landbouw	45
4.3.5	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen recreatie	45
4.3.6	Beoordelingskader geluid	45
4.3.7	Beoordelingskader externe veiligheid	46
4.3.8	Beoordelingskader lucht	46
4.3.9	Beoordelingskader landbouw	46
4.3.10	Beoordelingskader recreatie	46

4.4	Natuur	47
4.4.1	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen natuur	47
4.4.2	Beoordelingskader Natuur	49
4.5	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	50
4.5.1	Huidige situatie en autonome ontwikkelingen van landschap en cultuurhistorie.....	50
4.5.2	Huidige situatie en verwachte verstoring/aantasting archeologie.....	51
4.5.3	Beoordelingskader landschap en cultuurhistorie	51
4.5.4	Beoordelingskader archeologie	52

BIJLAGE 1 Literatuurlijst

BIJLAGE 2 Beleidskader en relevante plannen, alsmede documenten over besluitvorming
en procedures

BIJLAGE 3 8 varianten

1 Inleiding

1.1 Voorgeschiedenis

De ontsluiting van het bedrijventerrein Skûlenboarch (gemeente Tytsjerksteradiel) is al gedurende een reeks van jaren onderwerp van discussie. De bestaande brug over het Prinses Margrietkanaal vormt een barrière in de bestaande ontsluitingsroute, omdat deze regelmatig voor het drukke scheepvaartverkeer geopend moet worden en omdat er bij storingen een omleiding plaats moet vinden die een verkeersonveilige en overlast veroorzakende situatie tot gevolg heeft. Het bedrijventerrein Skûlenboarch grenst aan het grondgebied van de buurgemeente Achtkarspelen. Het gemeenschappelijk overleg over een mogelijke oplossing van deze problematiek heeft tot nu toe geen concrete keuze opgeleverd, maar wel de gezamenlijke wens om zo mogelijk een resultaat te bereiken, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de in dit gebied aanwezige opgaven en ontwikkelingskansen. Daarbij is met name ook gekeken naar het ten westen van Kootstertille (gemeente Achtkarspelen) gelegen bedrijventerrein Westkern (ten noorden van het Prinses Margrietkanaal), de recreatieve potenties in relatie tot de aan weerszijden van de gemeentegrens gelegen zandwinputten, de optimalisering van de vaarweg (incl. kunstwerken) en de provinciale opgave ten aanzien van de inrichting van de Ecologische Hoofdstructuur.

De beide bedrijventerreinen, Skûlenboarch en Westkern, liggen aan het Prinses Margrietkanaal. Dit kanaal vormt de vaarweg tussen Lemmer en Delfzijl, waarover veel vrachtschepen gaan. Deze vaarweg is van nationaal belang voor het goederenvervoer, met een hoge verkeersintensiteit. Bij kruisingen van wegen en deze waterweg liggen bruggen om het wegverkeer door te laten gaan. Deze ‘kruispunten’ zorgen op veel plaatsen in de provincie Fryslân voor overlast, omdat bruggen voor de scheepvaart moeten worden geopend wat hinder voor het wegverkeer oplevert. Om die reden is op een aantal locaties in de provincie een aquaduct aangelegd. In de Centrale As (de vernieuwde N356) zal een nieuw aquaduct voor de kruising met het Prinses Margrietkanaal zorgen. Voor het kanaaldeel nabij Skûlenboarch en Westkern is geen aquaduct voorzien. De verkeersintensiteit en wegcategorie zijn dusdanig, dat een dergelijk duur kunstwerk financieel niet verantwoord is. Wel zullen er in Kootstertille en Skûlenboarch nieuwe bruggen komen waarbij de precieze locatie van de nieuwe brug bij Skûlenboarch wordt bepaald door de uiteindelijk te kiezen ontwikkelingsvariant voor de beide bedrijventerreinen.

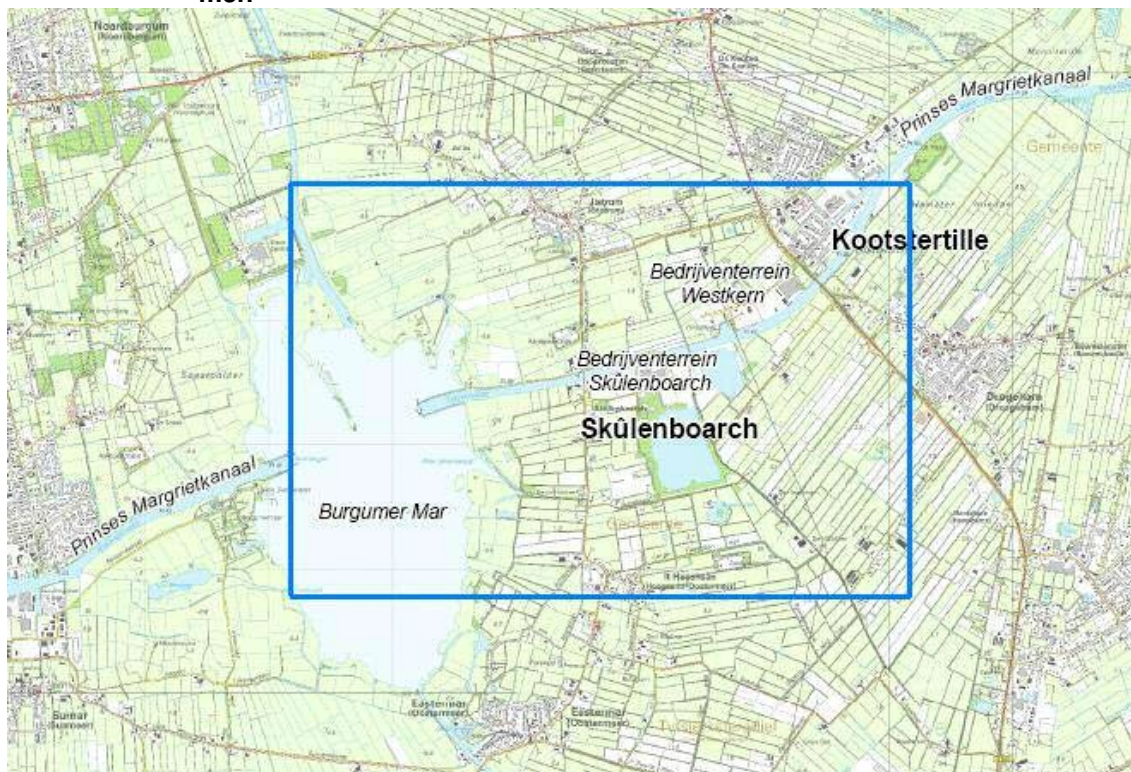
ontwikkelingsvisie Skûlenboarch en gebiedsvisie provincie

In 2005 is in opdracht van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel en de provincie Fryslân het rapport ‘Ontwikkelingsvisie Skûlenboarch’ (lit.1.) opgesteld, om een beeld te schetsen van ontwikkelingsmogelijkheden van dat gebied. Deze Ontwikkelingsvisie ontvouwt vier alternatieven als mogelijke ontwikkeling, waarbij de nadruk ligt op de ontsluitingsproblematiek van het bedrijventerrein Skûlenboarch in Tytsjerksteradiel, in combinatie met andere opgaven voor het gebied. Het gemeenschappelijke van de vier alternatieven is dat zij alle zijn ontwikkeld met een hoge prioriteit voor het oplossen van wegverkeersproblemen. Een tweede gemeenschappelijk punt van deze ontwikkelalternatieven is dat een verlegging van het Prinses Margrietkanaal nog niet aan de orde was. Deze mogelijke verlegging is later naar voren gekomen en maakt een gecombineerde ontwikkeling van de bedrijventerreinen en een meer integrale benadering van het gebied mogelijk.

De provincie heeft meer recent het ontwikkelen van een totale gebiedsvisie voor deze regio als belangrijkste invalshoek aangegeven, mede vanwege de koppeling met de inspanningen rondom het opwaarderen van de vaarweg Lemmer-Delfzijl tot een klasse Va-vaarweg.

De oppervlakte van dit gebied is circa 4 x 3 km. Het gebied dat door de ingreep wordt beïnvloed is mogelijk groter, omdat voor sommige thema's, waaronder natuur en landschap, cultuurhistorie en archeologie de milieueffecten, verder (kunnen) reiken dan het gekozen plangebied.

afbeelding 1.1. Kaart van het plangebied. In het blauwe kader is het plangebied opgenomen

1.3 Besluitvorming en bevoegd gezag

De betrokken gemeenten en de provincie hebben gezamenlijk afgesproken dat de provincie de regie voert over de voorbereiding en realisatie van het project. Voor het project wordt een Provinciaal Inpassingsplan (PIP) opgesteld. Met het PIP wordt bereikt dat in het project de provinciale en gemeentelijke belangen, die aan het project ten grondslag liggen, worden verwezenlijkt. Het PIP is een nieuw instrument op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro), die sinds 1 juli 2008 van kracht is. De begrenzing van het PIP zal worden vastgesteld nadat vanuit het MER zicht is verkregen op de ruimtelijke weerslag van het mogelijk te kiezen alternatief.

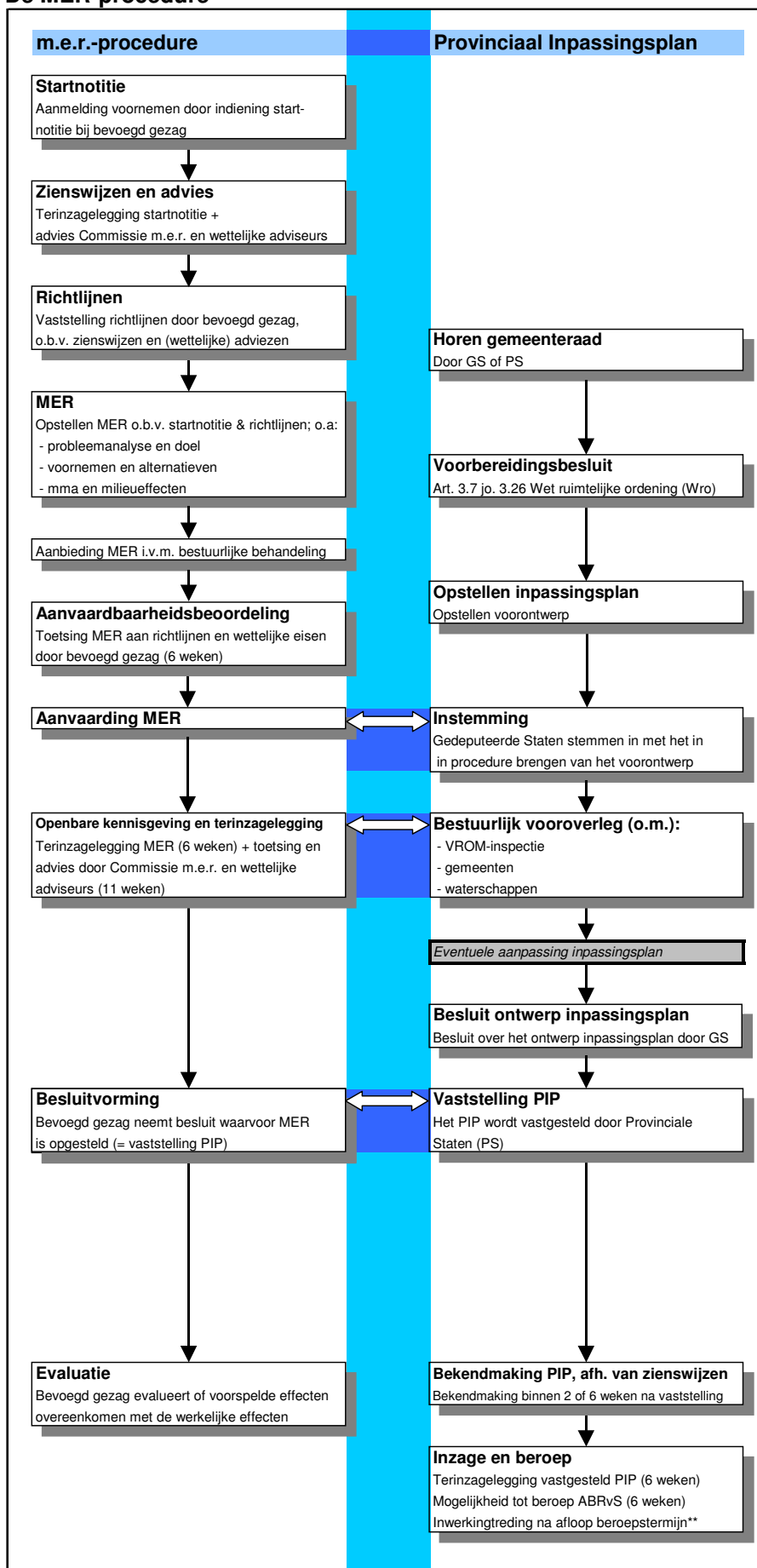
Provinciaal Inpassingsplan

Ter informatie volgt nu een korte toelichting op de betekenis en reikwijdte van het PIP. Het Provinciaal Inpassingsplan is een door de provincie vastgesteld ruimtelijk plan en is net als een gemeentelijk bestemmingsplan voor 'eenieder rechtstreeks bindend'. Met een inpassingsplan trekt de provincie de ruimtelijke inrichting en uitvoering bindend naar zich toe en onttrekt daarmee de bestemmingsplanbevoegdheid aan de betreffende gemeenten. De procedures voor beide plannen zijn vrijwel identiek (Artikel 3.26 Wro) waarbij Gedeputeerde Staten (GS) in de plaats komt van Burgemeester en Wethouders en Provinciale Staten (PS) de rol van de Gemeenteraad overneemt. Bij de MER-procedure voor een PIP zijn GS de initiatiefnemer en PS het bevoegd gezag.

Het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân treedt, in nauwe samenspraak met de Colleges van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, op als initiatiefnemer in deze MER-procedure. Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten van Fryslân horen de beide gemeenteraden alvorens zij als het bevoegd gezag het MER aanvaarden. Bij de aanvaardbaarheidsbeoordeling wordt het MER door het bevoegd gezag getoetst aan de richtlijnen (de inhoud van het rapport) en de wettelijke eisen aan het MER.

Wanneer het MER voldoet aan de gestelde richtlijnen en wettelijke eisen, dan publiceert het bevoegd gezag binnen acht weken het rapport, met daarbij de aanvraag voor het besluit ten behoeve van inspraak en advisering. Een MER is een instrument om het milieubelang een voldoende plaats te geven in de besluitvorming. Het MER vormt daarmee een onderdeel van de besluitvorming in het kader van de ruimtelijke ordening. Dit betekent dat voorafgaande aan de fase van de besluitvorming m.b.t. de voorgenomen activiteit, waarvoor het MER is opgesteld, de betrokken bestuursorganen zijn geraadpleegd (het zogenaamde bestuurlijk vooroverleg); dit is een verplicht onderdeel van de procedure voor de plan-MER.

De MER-procedure

gecombineerde plan- en project-MER

Eind december 2008 is besloten om voor dit project een gecombineerde plan-MER/project-MER te laten opstellen. Deze conclusie is gebaseerd op een door de adviesbureaus Grontmij en Witteveen+Bos, samenwerkend als De Combinatie, in opdracht van de provincie uitgevoerde studie naar de MER-(beoordelings)plichtigheid van dit project. In deze voorbereidende studie (lit.3.) is geconcludeerd dat de omlegging van het Prinses Margrietkanaal MER- beoordelingsplichtig is. Op het totale toekomstige bedrijventerrein worden in de toekomst categorie 4 en mogelijk ook categorie 5 bedrijven toegestaan. Deze categorieën kunnen MER-(beoordelings)plichtige bedrijven zijn. Het provinciale inpassingsplan vormt mogelijk het kader voor toekomstige MER (beoordelings)plichtige activiteiten, en is om die reden plan-MER-plichtig.

Ook indien een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is sprake van een plan-m.e.r.-plicht. Een passende beoordeling is in de meeste gevallen noodzakelijk wanneer de betreffende activiteit, al dan niet in samenhang met andere activiteiten, significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied. In de directe nabijheid van het plangebied komen overigens geen Natura 2000-gebieden voor; wel is sprake van de nabijheid van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), de Burgumermar.

Op basis van bovenstaande overwegingen en de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het project heeft de initiatiefnemer, de provincie Fryslân, besloten om voor de eventuele verlegging van het Prinses Margrietkanaal en voor de eventuele uitbreiding van de twee bedrijventerreinen een gecombineerde project-MER/plan-MER op te stellen. De eisen die aan een project-m.e.r. worden gesteld zijn zwaarder dan voor een plan-m.e.r.; het niveau van een project-MER is gedetailleerder en de procedure om tot een MER te komen is zwaarder. In bijgaand kader zijn de beide procedures uitgelegd en de verschillen zichtbaar gemaakt. Dit leidt tot de keuze om voor dit project te kiezen voor de procedure van de project-m.e.r.¹. Bij de keuze voor een gecombineerde plan/project-mer volgt uit de wet dat de projectmer-procedure moet worden gevolgd, immers alleen dan wordt voldaan aan de procedurele eisen die aan de MER worden gesteld.

1.3.1 Besluitvorming

MER-plichtige besluiten

Het ruimtelijk plan dat voorziet in de realisatie van de voorgenomen activiteit in het betrokken gebied is een besluit waarvoor de MER-procedure moet worden doorlopen. Het gaat hier om het vaststellen van een nieuw Provinciaal Inpassingsplan (PIP). Met het vaststellen van het PIP wordt een eerste stap gezet naar de planologische realisering van het voornemen. Voor de realisatie wordt de plan MER-procedure doorlopen om de milieubelangen een volwaardige plaats te geven in de vaststelling van het nieuwe PIP. De procedure voor het MER en de procedure voor het vaststellen van het PIP moeten op elkaar worden afgestemd. Met deze afstemming wordt beoogd de resultaten van het MER te kunnen vertalen in het PIP. De MER-procedure vindt deels voorafgaand aan en deels gelijktijdig met de procedure van het PIP plaats.

Indien er uiteindelijk niet voor een PIP zal worden gekozen, zal de keuze het bestemmingsplan zijn. Deze keuze wordt bepaald door de aard en omvang van het gekozen alternatief.

overige besluiten

De overige besluiten die genomen moeten worden om de ontwikkeling van de bedrijventerreinen in het gebied mogelijk te maken zijn onder meer:

- toestemming van de waterbeheerder, ingevolge de Wet op de Waterhuishouding;
- een ontgrondingenvergunning, op basis van de provinciale milieuverordening of ingevolge de Ontgrondingenwet;

¹ M.e.r. is de procedure van milieueffectrapportage;
MER is het rapport dat het eindresultaat is van de M.e.r.-procedure;
de begrippen project-MER en besluit-MER zijn identiek.

- aanlegvergunningen ingevolge de Wet ruimtelijke ordening;
- bouwvergunningen ingevolge de Woningwet;
- ontheffingen ingevolge de Flora- en faunawet.

onderscheid tussen plan-MER en project-MER

Zowel het plan-MER als het project-MER beschrijven de milieugevolgen van de activiteit(en) en alternatieven. Een plan-MER beschrijft de milieugevolgen van de activiteiten globaal. Een project-MER is concreter en meer gericht op de realisatie van de activiteit(en) waarvoor het is opgesteld. Een project-MER bevat tevens een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief.

De procedure voor het project-MER vangt aan met het opstellen van een startnotitie en eindigt met een toetsingsadvies van het MER door de Commissie voor de milieueffectrapportage. De procedure voor het plan-MER kent in afwijking daarvan geen startnotitiefase, behoudens als een passende beoordeling nodig is of het gebied onderdeel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur (Wet milieubeheer (Wm), artikel 7.26b). In de meeste gevallen is er geen toetsing door de Commissie voor de milieueffectrapportage. Een beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief is bij een plan-MER niet verplicht.

De Wet milieubeheer maakt ten aanzien van het project-MER onderscheid tussen een rechtstreekse m.e.r.-plicht en een m.e.r.-beoordelingsplicht. Voor m.e.r.-plichtige activiteiten moet altijd een milieueffectrapportage worden doorlopen. In geval van een m.e.r.-beoordelingsplicht bepaalt het bevoegd gezag of voor de betreffende activiteit, vanwege de belangrijke nadelige gevolgen die zij voor het milieu kan hebben, een MER moet worden opgesteld.

1.3.2 De MER-procedure

de Startnotitie

Deze Startnotitie is het beginpunt van deze gecombineerde MER-procedure. Het hoofddoel van de MER-procedure is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met een mogelijk belangrijke invloed(en) op het milieu. De overheden kunnen op grond hiervan straks besluiten op welke wijze de invulling van het gebied zal worden vormgegeven. Via het doorlopen van de MER-procedure worden niet alleen de besluitvormers maar ook alle andere betrokkenen, onder wie de bewoners en insprekers, op een zorgvuldige wijze voorzien van objectieve informatie over de gevolgen voor het milieu. Daarbij gaat het zowel om de gevolgen van de voorgenomen activiteit als om de gevolgen van de reële alternatieven. De te volgen stappen in de Plan-MER-procedure (Artikel 7.11c van de Wet milieubeheer) worden in de procedure van het Project-MER meegenomen.

De Startnotitie vervult drie functies:

1. de Startnotitie is het eerste product van de MER-procedure en markeert de formele start van de procedure;
2. de initiatiefnemer, in deze situatie Gedeputeerde Staten van de provincie Fryslân, geeft in de Startnotitie informatie over het 'wat', 'waar' en 'waarom' van zijn plannen. Deze Startnotitie is in nauw overleg met de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen opgesteld. De informatie is in deze fase nog niet detaillistisch, maar op hoofdlijnen; in het MER worden deze aspecten uitgebreider behandeld. Inzicht in de plannen van de initiatiefnemer is nodig, zodat de juiste richtlijnen voor het milieueffectrapport zijn op te stellen. Deze richtlijnen bepalen in belangrijke mate wat wel en niet in het milieurapport moet worden onderzocht, inclusief het voorstel voor alternatieven en varianten. En de richtlijnen zijn het toetsingskader voor de beoordeling van het MER;
3. de Startnotitie heeft een sturende werking met betrekking tot de reikwijdte van de te onderzoeken zaken in het MER (de scope voor het MER). In de Startnotitie wordt aangegeven wat de relatie is tussen het voornemen en de alternatieven enerzijds en de aan deze alternatieven gekoppelde milieuthema's anderzijds. De wijze waarop dit wordt ingevuld is afhankelijk van aard, omvang en intensiteit van de ingreep in relatie tot het gebied waar deze plaatsvindt.

De Startnotitie vervult in deze gecombineerde plan- en project MER-procedure ook de functie van openbare kennisgeving, zoals voor een plan-MER-procedure is vereist. In de procedure van de plan-MER heet dit document de Notitie Reikwijdte en detailniveau. Over deze Startnotitie

heeft tweemaal overleg met de Klankbordgroep plaatsgevonden. In deze Klankbordgroep zitten o.a. vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de natuur- en milieuorganisaties, de plaatselijke belangen van de dorpen uit de directe omgeving en het wetterskip.

Na het publiceren van de startnotitie wordt deze door het bevoegde gezag ter inzage gelegd. Insprekers kunnen aangeven welke onderwerpen naar hun mening in het MER aan de orde moeten komen. In diezelfde periode wordt de startnotitie toegezonden aan de wettelijke adviseurs². De Commissie voor de Milieueffectrapportage (Cmer) biedt haar advies aan in de vorm van concept-richtlijnen. Alle inspraakreacties worden afzonderlijk en gebundeld in een Inspraak- en Reactienota ter kennis gebracht aan de Commissie voor de Milieueffectrapportage, die op grond van alle beschikbare informatie het advies voor de Richtlijnen uitbrengt. Aan de hand van de ontvangen adviezen en inspraakreacties stelt het bevoegd gezag (Provinciale Staten) de richtlijnen vast. In deze richtlijnen wordt aangegeven welke informatie het MER dient te bevatten en welke milieuaspecten er binnen het MER verder uitgewerkt gaan worden.

opstellen MER

Het MER zal worden opgesteld aan de hand van de startnotitie en de door het bevoegde gezag vastgestelde richtlijnen. In het MER worden de alternatieven voor de inrichting en (her)ontwikkeling van het gebied tussen het Burgumermar en de N369 waarbinnen de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern liggen, uitgewerkt en worden de te verwachten milieueffecten beschreven. Het betreft een integrale visie op dit plangebied, met aandacht voor de ontwikkeling van watergebonden bedrijvigheid, de eventuele omlegging van het Prinses Margrietkanaal, het vormen van een robuuste natte as aan de zuidkant van het Prinses Margrietkanaal, aanleg van infrastructuur en het ontwikkelen van toeristisch-recreatieve voorzieningen. Dit alles op een zodanige wijze dat de beoogde functies van het gebied tot hun recht kunnen komen. Aan het einde van deze fase wordt het MER door de initiatiefnemer aan het bevoegd gezag aangeboden.

aanvaarding MER

Het MER wordt, gelijktijdig met het (voor)ontwerpbesluit (ontwerp-PIP), aan het bevoegd gezag voorgelegd. Het bevoegde gezag zal vervolgens moeten beoordelen of zij het MER kunnen aanvaarden. Concreet betekent dit dat het bevoegd gezag bekijkt of het MER voldoet aan de wettelijke eisen, voldoende basis biedt voor de besluitvorming, tegemoet komt aan de gestelde richtlijnen en of het MER geen onjuistheden (meer) bevat. Wanneer het MER door het bevoegde gezag (PS) wordt aanvaard, wordt het gezamenlijk met het (voor)ontwerpbesluit ter visie gelegd.

evaluatie van de MER-plichtige activiteit

De laatste fase uit de MER-procedure bestaat uit het evalueren van de voorgenomen activiteit op de gevolgen voor het milieu. Door het bevoegd gezag wordt hiertoe een evaluatieprogramma vastgesteld. Deze evaluatie is vooral gericht op de onzekerheden in de voorspelde gevolgen voor het milieu.

waarop inspreken?

Het is niet de bedoeling om tijdens de inspraakronde over de Startnotitie bezwaren op de voorgenomen activiteit kenbaar te maken. Dat kan later als het ruimtelijk plan, in dit geval het Provinciaal Inpassingsplan, samen met het MER, ter visie ligt. Naar verwachting zal dit in 2010 het geval zijn.

hoe kunt u reageren?

U kunt reageren op het voornemen van de provincie Fryslân, zoals in deze Startnotitie is beschreven, door uw (schriftelijke) reactie in te sturen. Het adres waar en de datum voor wanneer dit moet geschieden wordt door de provincie bekend gemaakt. Tijdens de inspraakprocedures zullen er inspraakavonden zijn. Ook de informatie hiervoor wordt tijdig door de provincie verstrekt.

² De wettelijke adviseurs zijn: Commissie voor de milieueffectrapportage (Cmer), de inspecteur milieuhygiëne en de Regionale Directies van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

1.4 Wat kunt u vinden in deze Startnotie?

Na deze inleiding in dit hoofdstuk vindt u in hoofdstuk 2 de probleem- en doelstelling met een beschrijving van de bedrijfsmatige ontwikkelingen en een korte weergave van het beleidskader dat het project omgeeft. In hoofdstuk 3 wordt beschreven wat de voorgenomen activiteit is, welke alternatieven denkbaar zijn, waaronder het meest milieuvriendelijke alternatief. Hoofdstuk 4 behandelt een analyse van de omgeving: wat zijn in het kort de kenmerken van de verkeers- en vervoerssituatie en van natuur en milieu. Aangevuld met een eerste indruk van de te verwachten effecten. In het Milieueffectrapport wordt deze analyse en de beoordeling ervan veel uitgebreider. In de bijlagen staat de relevante literatuur, het beleidskader en zijn de 8 alternatieven/varianten in tekening uitgebeeld.

2 **Probleem- en doelstelling**

Dit hoofdstuk omschrijft de probleem- en doelstelling van het project. Allereerst wordt in paragraaf 2.1 de probleemstelling beschreven, gevolgd door een uiteenzetting over het nut en de noodzaak van het project samen leidende tot de doelstelling van het project (paragraaf 2.2). Vervolgens worden de uitgangspunten en randvoorwaarden aangegeven (paragraaf 2.3).

2.1 Probleemstelling en nut en noodzaak van de herontwikkeling van Skûlenboarch en Westkern

behoefte aan watergebonden bedrijventerrein

De provincie Fryslân heeft aangegeven dat het in de (nabije) toekomst mogelijk noodzakelijk is om een watergebonden bedrijventerrein in het noordoosten van de provincie, aan het Prinses Margrietkanaal, rond Burgum te gaan ontwikkelen. Burgum is in het streekplan 'Om de kwaliteit fan de romte' (lit.1.) aangemerkt als één van de regionale centra. De omgeving van Burgum biedt onvoldoende mogelijkheden voor de ontwikkeling van watergebonden bedrijvigheid. De bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern, gevestigd in de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, en beide grenzend aan het Prinses Margrietkanaal, zijn wel geschikte locaties om deze watergebonden functies in beginsel te vervullen. De huidige omvang van de beide bedrijventerreinen is daarvoor momenteel echter te gering. Beide zijn onvoldoende ontsloten vanaf het water en voor Skûlenboarch geldt de in hoofdstuk 1 geschetste problematiek van de ontsluiting over de weg. Ook is er in het streekplan nog niet exact aangegeven hoe groot de feitelijke behoefte aan watergebonden bedrijventerreinen in dit deel van de provincie Fryslân is. Het gaat naar verwachting om een beoogde uitbreiding van 15 tot 20 ha. Momenteel wordt de werkelijke vraag naar (natte) bedrijventerreinen door de provincie en de beide gemeenten in beeld gebracht. Hierbij is specifieke aandacht voor de regio waarin de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern liggen.

De ontwikkeling van de beide bedrijventerreinen biedt de mogelijkheid om door nader onderzoek de grenzen met de omliggende natuur- en recreatiekwaliteiten in de nabije omgeving en bij de zandwinplassen beter te bewaken. Ook kan het gebied in zijn geheel worden beoordeeld op zijn huidige functies en kan het anders worden ingevuld door het als onderdeel van de gebiedsontwikkeling mee te nemen.

Om de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern een duurzame toekomst te geven, moet het gebied een aantal veranderingen ondergaan. Skûlenboarch (gemeente Tytsjerksteradiel) is een bedrijventerrein van circa 20 hectare groot, waarop enkele bedrijven zijn gevestigd. Het bedrijventerrein ligt aan de zuidzijde van het Prinses Margrietkanaal, met in de nabije omgeving twee zandwinlocaties (ten oosten van het bedrijventerrein). Westkern is een locatie van circa 30 ha groot, die aan de noordzijde van het Prinses Margrietkanaal ligt, en momenteel gebruikt wordt door bedrijven waarvoor veel vervoer over de weg plaatsvindt. In de omgeving van dat terrein liggen enkele gaswinputten en behandelingsstations van de NAM³.

terreininrichting en ontsluiting onvoldoende

Het huidige terrein Skûlenboarch is relatief klein als het om een functie van watergebonden bedrijvigheid gaat. Ook is het niet goed ingericht, laat de ontsluiting over over de weg te wensen over en heeft dit terrein ook geen optimale ontsluiting vanaf het water. Het terrein Westkern

³ NAM: Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

(gemeente Achtkarspelen) heeft momenteel een geringe betekenis voor watergebonden bedrijvigheid.

De huidige verbindingen over de weg naar het bedrijventerrein Skûlenboarch zijn onvoldoende. Het huidige wegverkeer belast de bestaande woonkernen (zie afbeelding 1.1). Bij uitbreiding van de bedrijventerreinen zal voorzien moeten worden in een goede ontsluiting over de weg. Hieraan gerelateerd zijn er ook de problemen op het gebied van verkeersveiligheid. De ontsluiting van het gebied en de daarmee verbonden milieuproblemen (o.a. geluid en verkeersveiligheid) moeten in de visie van de gemeenten en provincie worden opgelost.

De ontsluiting van beide bedrijventerreinen vanaf het water is ook niet optimaal, dus verbetering is gewenst. Voorts streven de rijks- en provinciale overheden naar het stimuleren van het vervoer over water. Het idee om tot een verbetering hiervan te komen is ingepast in de denkbeelden om samen met een mogelijke ontwikkeling van andere doelen een integrale gebiedsontwikkeling te bevorderen. Dan wordt het o.a. ook mogelijk om de ontsluiting vanaf het water op een meer geïntegreerde wijze in beeld te brengen. In dat kader wordt overwogen om te bezien of het kanaal kan worden omgelegd en op welke wijze kan worden voorzien in het vervangen van de bruggen bij Skûlenboarch en Kootstertille.

afbeelding 2.1. Het Prinses Margrietkanaal ter hoogte van het bedrijventerrein Skûlenboarch. Foto: W. Burger

relatie met EHS

Een derde onderdeel van de probleemstelling is de spanning die gaat ontstaan tussen het ontwikkelen van de beide bedrijventerreinen enerzijds en het behoud van natuurlijke en landschappelijke kwaliteiten anderzijds. Vanuit de rijksoverheid is de Ecologische Hoofdstructuur een belangrijk beleidsuitgangspunt, met uitvoeringstaken voor de provincie. In het Streekplan 'Om de kwaliteit fan de romte', 2007, is het ontwikkelen van een robuuste natte (ecologische) as langs het Prinses Margrietkanaal voorzien. Deze robuuste natte as komt o.a. in het gebied waar

de bedrijventerreinen liggen. Deze natuuropgave moet in de gebiedsvisie worden ingepast en bij de ontwikkeling van de bedrijventerreinen tot uitvoering kunnen komen.

recreatie en toerisme

Dit deel van Noordoost Fryslân heeft beperkte mogelijkheden voor dag- en verblijfsrecreatie. Gezien het belang van deze sector is het een mogelijkheid de recreatievoorzieningen uit te breiden nabij de zandwinplassen.

2.2 Doelstelling van het project

Het project omvat een integrale gebiedsontwikkeling voor het gebied rondom de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern. De gebiedsontwikkeling heeft als ambitie om in het noordoosten van Fryslân de locaties voor watergebonden (natte) bedrijvigheid te versterken en verder te ontwikkelen, inclusief bijbehorende ontsluiting over de weg, ontwikkeling van toeristisch-recreatieve mogelijkheden en de ecologische natte as. De ontsluitingswijze over water en over de nieuwe wegverbindingen, alsmede de vervanging van de 2 bruggen, dient gepaard te gaan met een aanvaardbare milieu- en leefbaarheids situatie in de kernen van Skûlenboarch en Kootstertille. Daarbij dienen de bestaande kwaliteiten op het gebied van natuur en landschap waar mogelijk te worden behouden, en zal er door een robuuste natte as extra natuurgebied worden verwezenlijkt.

Samengevat zullen de volgende 5 pijlers bij alle alternatieven worden getoetst om te zien of hieraan wordt voldaan:

- de aanleg van terreinen voor nieuwe natte watergebonden bedrijvigheid;
- het verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen, in het bijzonder Skûlenboarch;
- het ontwikkelen van recreatie en toerisme in het gebied;
- het verder realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door aanleg van een natte ecologische verbindingzone;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen Skûlenboarch en Kootstertille; deze aanpassing vindt plaats als onderdeel van de opwaardering van het Prinses Margrietkanaal.

2.3 Uitgangspunten en randvoorwaarden

Het beleidskader, zijnde het vastgelegde en voorgenomen beleid van rijk, provincie, gemeenten en het waterschap, is uitgangspunt voor het project. In paragraaf 2.4 is dit beleidskader verwoord. Bij de beoordeling, zoals die in het plan-MER zal zijn uitgevoerd, wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze aan dit beleidskader is voldaan.

Daarnaast zijn er uitgangspunten die uit het project, dan wel uit zijn fysieke omgeving voortkomen. In het rapport 'Ontwikkelingsvisie Skûlenboarch' is een aantal hiervan ook reeds genoemd. (lit.5). De uitgangspunten hebben betrekking op:

- door het realiseren van een nieuwe ontsluiting aandacht besteden aan het aspect verkeersveiligheid;
- het realiseren van een natte robuuste as aan de zuidzijde van het Prinses Margrietkanaal. Onder andere door het zoeken naar ruimte voor natuurontwikkeling, zo mogelijk in de nabijheid van het aanwezige water in het zuidelijk deel van het gebied;
- de ontwikkeling bekijken met aandacht voor de landschappelijke structuren, die er in het gebied zijn, daar het gebied deel uitmaakt van het nationaal landschap de Noardlike Fryske Walden en van de Ecologische Hoofdstructuur;
- de ontwikkelingen bekijken met aandacht voor de aanwezige landbouwkundige functies die in het gebied aanwezig zijn;
- het zo veel mogelijk scheiden van enerzijds de rode en grijze functies in het gebied en anderzijds de groene functies die in het gebied aanwezig zijn of ontwikkeld gaan worden;
- het verwezenlijken van nieuwe mogelijkheden voor (eenvoudige) dag- en verblijfsrecreatie in het gebied ten zuiden van het huidige Prinses Margrietkanaal;
- rekening houden met de bestaande sociale structuur in het gebied;
- de Centrale As wordt gerealiseerd, met zijn effecten op de verkeerssituatie in het gebied rondom Skûlenboarch en Kootstertille;
- de mogelijkheden van 'werk-met-werk maken' zoveel mogelijk benutten.

2.4 Beleidskader

Voor dit project is er beleid van kracht op het terrein van de ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, milieu, natuur en landschap et cetera. Uit deze beleidsdocumenten, die in het MER alle op hun betekenis worden geanalyseerd, komen de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de voorgenomen activiteit naar voren. Het gaat om de plannen die voor het plangebied al in voorbereiding zijn, de zogeheten autonome ontwikkelingen, en het wettelijk kader dat bepalend is voor de (beschermde) status van het gebied.

Het beleidskader neemt in de MER-procedure een belangrijke plaats in. Hiervoor zijn meerdere redenen te noemen. Een belangrijke reden is dat het beleidskader de uitgangspunten bevat voor en randvoorwaarden stelt aan het project, die het kader scheppen voor de (her)ontwikkeling van het gebied. Daarnaast geeft het beleidskader inzicht in de (huidige) plannen die er zijn voor het gebied. Dit betreft de zogenaamde autonome ontwikkelingen van het gebied. Tevens kan uit het beleidskader de huidige situatie van het gebied worden afgeleid.

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de relevante beleidsdocumenten voor het project. Het betreft het beleid van het rijk, de provincie, het waterschap en de gemeenten. Aanvullend staat in bijlage 2 een overzicht van de meest relevante beleidsstukken, en wordt nader op enkele beleidsdocumenten ingegaan, waarbij de achtergronden van desbetreffende documenten worden geschetst.

2.4.1 Landelijk beleid

2.4.1.1 Nota Ruimte

In de Nota Ruimte worden de ruimtelijke knelpunten voor economische groei zoveel mogelijk weggelaten. Aanbod van aantrekkelijke vestigingsplekken en de aanpak van de verkeerscongestie zijn daarbij doorslaggevend.

De gebieden en netwerken die het kabinet van nationaal belang acht, vormen samen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Het Prinses Margrietkanaal, onderdeel van de vaarroute tussen Lemmer en Groningen/Delfzijl, is als hoofdverbindingssas onderdeel van deze Ruimtelijke Hoofdstructuur. Bij de aanleg van nieuwe infrastructuur speelt de bundeling van verstedelijking en infrastructuur een belangrijke rol.

Nederland heeft bedrijventerreinen nodig voor een duurzame economische groei. Het scheppen van ruimte om bedrijven te kunnen huisvesten kan niet alleen worden gerealiseerd door herstructurering van de huidige terreinen, maar ook door de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen. Een zeer groot deel van de nationale behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen kan alleen worden ingevuld met de aanleg van nieuwe terreinen. Herstructurering levert slechts in beperkte mate extra terreinwinst op. De provincies en gemeenten zijn verantwoordelijk voor een voldoende en tijdige beschikbaarheid van ruimte voor wonen en werken, en de daarbij behorende voorzieningen, waaronder water, recreatie en infrastructuur. Het aanbod van ruimte dient ook kwalitatief aan te sluiten bij de vraag. Uitbreidingen in het buitengebied moeten altijd in samenhang met de bestaande opties binnen het bestaand stedelijk gebied worden bekeken. Om hieraan invulling te geven is de SER-ladder als een bruikbaar redeneerschema opgezet. Deze SER-ladder is opgenomen in de Nota Ruimte. De SER-ladder dient ter ondersteuning voor een zorgvuldige afweging en een duurzaam ruimtegebruik. Het gaat erom dat de ruimtelijke mogelijkheden zorgvuldig worden bepaald en de ruimte zo optimaal mogelijk wordt benut. De SER-ladder bestaat uit drie onderdelen, waarbij er in de eerste plaats aandacht wordt besteed aan het optimaal gebruik van de beschikbare ruimte en er in de tweede plaats aandacht is voor de mogelijkheden om door meervoudig ruimtegebruik de ruimteproductiviteit te verhogen. Als derde is de uitbreiding van het ruimtegebruik verwoord.

De kwaliteit van het landschap verdient een volwaardige plaats bij ruimtelijke afwegingen. Daarbij gaat het om algemene landschappelijke, natuurlijke, culturele en cultuurhistorische waarden. Deze uitgangspunten hangen nauw samen met de lagenbenadering en met water als sturend principe in het ruimtelijk beleid. Het gaat erom de variatie in beelden van stad en land te

behouden. Waar nodig kunnen deze worden versterkt en waar mogelijk hersteld. Het gaat er specifiek om de ruimtevrage zorgvuldiger in lijn met de bestaande patronen te accommoderen, en daarbij de ruimtelijke kwaliteit juist verder te ontwikkelen en verbeteren.

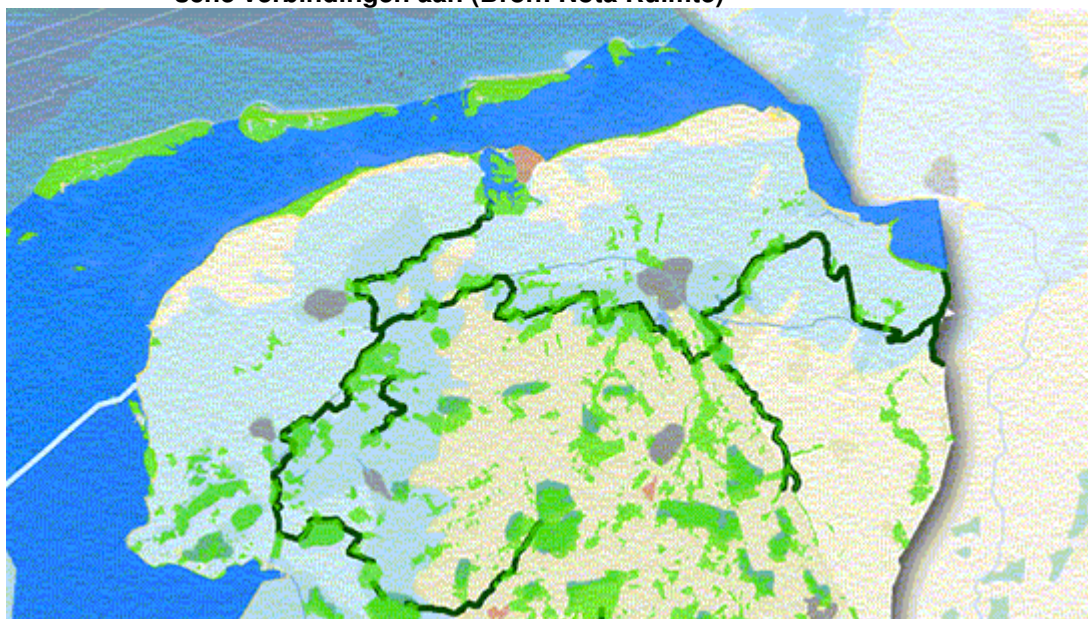
Het gebied waar de gebiedsontwikkeling plaats zal vinden maakt onderdeel uit van het nationaal landschap Noardlike Fryske Walden. Nationale landschappen zijn gebieden met internationaal zeldzame of unieke en nationaal kenmerkende landschapskwaliteiten, en in samenhang daarmee bijzondere natuurlijke en recreatieve kwaliteiten. De kwaliteiten van de nationale landschappen dienen behouden te blijven, duurzaam te worden beheerd en waar mogelijk te worden versterkt. Uitgangspunt binnen nationale landschappen is 'behoud door ontwikkeling'. De landschappelijke kwaliteiten zijn medesturend voor de wijze waarop de ontwikkeling van het gebied plaatsvindt. Daarbij wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de nationale landschappen zich sociaaleconomisch voldoende moeten kunnen blijven ontwikkelen, waarbij de bijzondere kwaliteiten worden behouden en versterkt. Bij ruimtelijke ontwikkelingen in de nationale landschappen geldt een 'ja-mits'-regime, waarbij de kernkwaliteiten worden behouden of versterkt. In de nationale landschappen is ruimte aanwezig voor regionale en lokale bedrijvigheid, waaronder niet-grondgebonden landbouwbedrijven en intensieve veehouderij. Provincies maken hierbij samen met gemeenten afspraken over de aard en omvang voor bedrijventerreinen. Voor de kwaliteiten van de landschappen zijn maatvoering, schaal en ontwerp bepalend.

De Noardlike Fryske Walden is één van de nationale landschappen die opgenomen is in de Nota Ruimte. Het omvat een kleinschalig veenontginningslandschap en is zeer bijzonder voor Nederland. De strokenverkaveling met een kenmerkende verhouding van lengte en breedte, in combinatie met de aanwezigheid van elzensingels of dijkwallen op de perceelsranden, geeft een zeer fijnmazige verzameling van kleine groene ruimtes, waarin soms pingoruïnes zijn aan te treffen.

De land- en tuinbouw leveren een substantiële bijdrage aan de Nederlandse economie. Ondanks de altijd optredende veranderingen in het Europese landbouwbeleid is de verwachting dat grote delen van de Nederlandse land- en tuinbouw hun concurrerende plaats behouden. Daarnaast is de landbouw de grootste grondgebruiker in Nederland. Naast de productie van voedsel heeft de landbouw een belangrijke rol bij de instandhouding en beheer van grote delen van de groene ruimte. De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de groene ruimte moet worden verbeterd en vergroot, zowel door het uitbreiden van het huidige netwerk (fietspaden e.d.) als het wegnemen van belemmeringen voor deze toegankelijkheid. Het huidige aanbod van toeristische voorzieningen voldoet momenteel niet. De recreatiesector dient de ruimte te krijgen om te kunnen anticiperen op de veranderende behoefte vanuit de samenleving, om zich tot een economische drager van het platteland te ontwikkelen. Daarmee is ook de vitaliteit van de meer landelijke gebieden van Nederland gebaat.

De EHS⁴ bestaat uit de door de provincies aangewezen netto begrensde gebieden die worden aangemerkt als bestaande bos- en natuurgebieden en landgoederen, nieuwe natuurgebieden, de netto begrensde robuuste verbindingen en de Noordzee. De concrete uitvoering van de EHS is bij de provincies neergelegd. In het ruimtelijk beleid van de provincies wordt vastgesteld welke natuurkwaliteiten beschermd moeten worden. In bijlage 2 wordt nader ingegaan op de EHS en het wettelijke kader voor natuur.

afbeelding 2.2. De Ecologische Hoofdstructuur in het noorden van Nederland. De donkergroene lijnen op de kaart geven de bruto begrensde robuuste ecologische verbindingen aan (Bron: Nota Ruimte)

2.4.1.2 Nota Mobiliteit

In de Nota Mobiliteit wordt de samenhang tussen ruimte, verkeer en vervoer én ook economie op ieder niveau, waaronder het gemeentelijke en provinciale, vergroot. Infrastructuur wordt gezien als sturend principe in het ruimtelijke beleid. Bij de ontwikkeling van nieuwe uitbreidingen, bij herstructurering en transformatie wordt niet alleen gestreefd naar relevante belangen als de ruimtelijke en marktpotenties van locatie en ruimtelijke context, maar ook naar een optimale benutting van de bestaande infrastructuur en de potenties van knooppunten in deze infrastructuur.

Provincies en gemeenten voorzien in hun ruimtelijke plannen in een voldoende en gevarieerd op de vraag afgestemd aanbod van locaties voor bedrijven en voorzieningen. Doel van dit locatiebeleid is om een goede plaats te bieden aan ieder bedrijf, zodat een optimale bijdrage kan worden geleverd aan de versterking van de kracht van steden en dorpen.

Bij deze nieuwe locaties dient rekening te worden gehouden met veiligheid, hinder en verkeers aantrekkende werking en inpasbaarheid. Daarnaast dienen nieuwe (en ook bestaande) locaties te beschikken over een goede aansluiting op (bestaande) verkeers- en vervoersverbindingen. Bij voorkeur dienen deze locaties te beschikken over multimodale verbindingen.

Nederland beschikt over een uitgebreid hoofdvaarwegennet, dat onder meer de belangrijkste economische kerngebieden en het onderliggende vaarwegennet met elkaar verbindt. Gestreefd wordt naar betrouwbare reistijden voor het vervoer van goederen over water. De rijksoverheid wil de autonome groei van dit goederenvervoer mogelijk (blijven) maken. Voor een groot gedeelte van goederen binnen Nederland geldt de binnenvaart als een goedkope en veilige vervoerswijze. Van al het transport op Nederlands grondgebied vindt ruim 40 % over vaarwegen plaats. Daarvan bestaat ongeveer de helft uit bouwstoffen. Een aantal sectoren is afhankelijk van het vervoer over water. Voor deze sectoren is het van belang dat er voldoende ruimte is voor natte bedrijventerreinen en dat deze bedrijventerreinen bereikbaar blijven via een betrouwbaar vaarwegennetwerk. Voor het voor- en natransport wordt veelal gebruik gemaakt van het wegvervoer. Overslagmogelijkheden en wegontsluiting vanaf de overslagpunten zijn essentiële voorwaarden voor het goed functioneren van de binnenvaart. Het containervervoer groeit de laatste jaren met 7 tot 10 % per jaar, en deze groei zal naar verwachting de komende jaren aanhouden. De binnenvaart kan bijdragen aan de accommodatie van deze groei. In het plan-MER zal expliciet worden vermeld welke functie het rijk hecht aan het opgewaardeerde Prinses Margrietkanaal.

Een goed onderhouden vaarwegennetwerk is niet overal voldoende om ook de toekomstige hoeveelheid goederen even betrouwbaar en snel te kunnen vervoeren. Uit capaciteitsberekeningen blijkt dat groei van het goederenvervoer tot specifieke knelpunten leidt, door onder meer toenemende druk op de capaciteit van bruggen.

2.4.1.3 Pieken in de Delta

Deze nota beschrijft de economische agenda voor Nederland. Met een gebiedsgerichte economische agenda wil het kabinet bijdragen aan de ambitie om van Nederland een concurrerende en dynamische economie te maken. De nota is een uitwerking van het beleid dat in de Nota Ruimte is vastgelegd. Inzet is het herstel van het groeivermogen van de Nederlandse economie en het scheppen van economische kansen voor activiteiten, waaronder activiteiten die zijn gericht op duurzaam ondernemen en het vergroten van de bereikbaarheid van gebieden. In de nota wordt voornamelijk ingezet op regiospecifieke kansen. Het economische perspectief in het noorden van Nederland ligt in het verder versterken van bepaalde sectoren en het behoud van landschappelijke kwaliteiten.

2.4.2 Provinciaal beleid

2.4.2.1 Streekplan 'Om de kwaliteit fan de romte', (2007)

Centraal uitgangspunt voor het ontwikkelingsgerichte ruimtelijke beleid is een ondeelbaar Fryslân met ruimtelijke kwaliteit. Een ondeelbaar Fryslân benadrukt dat stad en platteland elkaar nodig hebben en elkaar ondersteunen. Doel is een economisch sterk en tegelijkertijd mooi Fryslân. Vanuit deze ruimtelijke inrichting wordt er gestreefd naar een duurzaam, welvarend, leefbaar en herkenbaar Fryslân (lit.5.)

In het streekplan wordt ingezet op het verhogen van de ruimtelijke kwaliteit bij veranderingen in gebruik en inrichting van de ruimte. Ruimtelijke kwaliteit voor stad én platteland is niet alleen een economische factor voor de toekomst, maar dient ook sociale, ecologische en culturele belangen en is daarmee voor alle functies in Fryslân essentieel.

In het streekplan wordt een onderzoek aangekondigd naar de aanleg van een nieuw bedrijventerrein, gelegen aan het Prinses Margrietkanaal. Uit dat onderzoek zal moeten blijken of een nieuw (nat) bedrijventerrein aan het Prinses Margrietkanaal kans van slagen heeft en waar dit het beste kan liggen. De opwaardering van het kanaal leidt in ieder geval tot kansen voor natte bedrijvigheid. In de ruimtelijke visie voor Noordoost-Fryslân staat het benutten en versterken van de gebiedskwaliteiten als een sociaaleconomische impuls voor de regio centraal. Met de Centrale As (vernieuwde N356) wordt ingezet op de aansluiting op het landelijk hoofdwegennet.

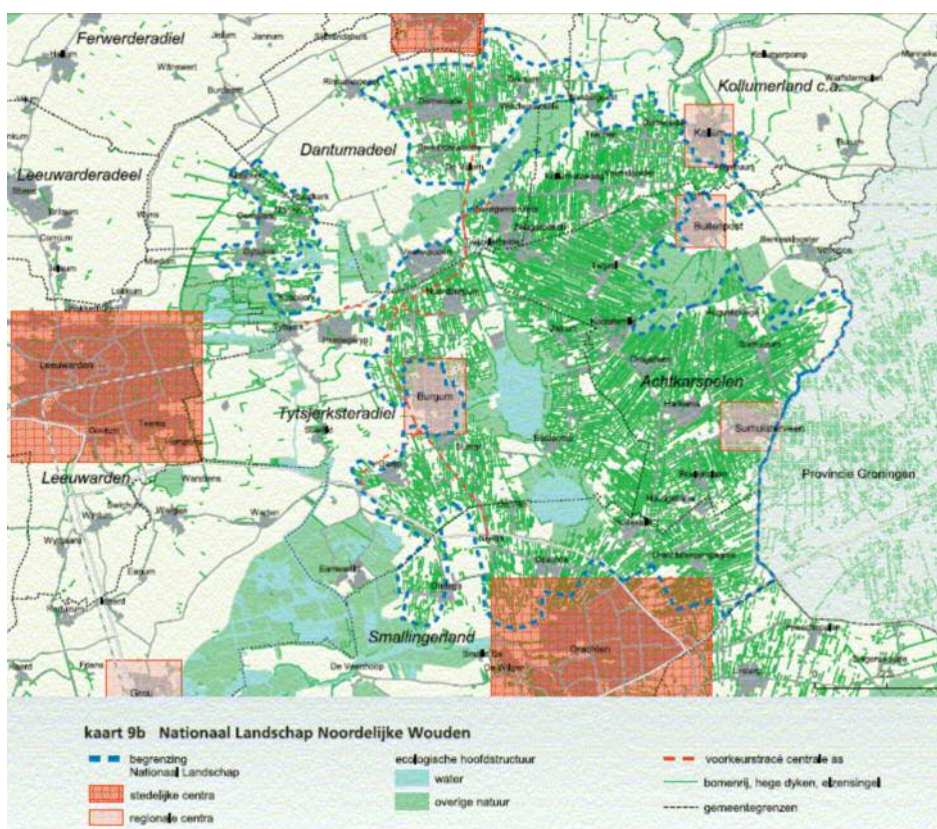
Bij de ruimtelijke inrichting groeit de laatste jaren het besef dat vaker dan voorheen rekening gehouden moet worden met water. Door onder meer veranderingen in het klimaat en bodemdaling is er meer ruimte voor water nodig. Er wordt gestreefd naar goede ruimtelijke condities voor een veilige en bewoonbare provincie en voor gezonde en veerkrachtige duurzame watersystemen, waarin sociaaleconomische en ecologische ontwikkelingen met elkaar in evenwicht zijn. Water is in de provincie Fryslân een belangrijk mede ordenend principe in de ruimtelijke inrichting. Voor een goede waterbeheersing worden de nodige maatregelen getroffen. Bij het verbeteren van de waterkwaliteit zal de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) een belangrijke rol spelen. De richtlijn heeft als doel het beschermen en verbeteren van de kwaliteit van alle watergebonden ecosystemen en bevordering van duurzaam gebruik van water. Regionale overheden moeten hiertoe doelen aangeven voor de waterkwaliteit van de in hun gebied voorkomende wateren. Met het nemen van maatregelen moeten deze doelen in 2015 zijn bereikt. Bij de vaststelling van waterkwaliteitsdoelen van de KRW fungeren de bestaande ruimtelijke functies als uitgangspunt. Bij de Watertoets, een instrument waarin het onderdeel water wordt bekeken bij ruimtelijke plannen, is er met name aandacht voor de volgende onderwerpen: veiligheid, wateroverlast, watertekort, waterkwaliteit en grondwater. Op het gebied van bodem past binnen een duurzame ontwikkeling een zorgvuldige omgang met de bodem, waardoor verontreiniging en uitputting worden voorkomen en waardevolle bodemelementen zo min mogelijk worden aangetast. Dit geldt zowel voor de bovenlagen als de diepe ondergrond.

Uit het streekplan blijkt dat de provincie Fryslân inzet op het behoud en verdere versterking van de specifieke kwaliteiten van het Nationaal Landschap Noardlike Fryske Walden (houtwallen, elzensingels, dobben, pingo's en kleine waterlopen). De landbouwkundige ontwikkeling en verduurzaming van de houtwallen- en elzensingelstructuur staan voorop. De robuuste natte verbinding tussen de grote natuurgebieden dient versterkt te worden. Uit dit beleid blijkt dat in de autonome ontwikkeling van het plangebied de natuurwaarden die aanwezig zijn beschermd worden en waar mogelijk versterkt. De autonome ontwikkeling ten aanzien van natuur is daarmee neutraal tot positief.

In het beleid van de provincie wordt voor wat betreft de natuur verder geen onderscheid gemaakt tussen gebieden in of buiten de nationale landschappen. Economische ontwikkelingen, welke inpasbaar zijn binnen de landschappelijke karakteristiek, zijn toegestaan. Ontwikkelingen in het gebied worden getoetst aan het algemene streekplanbeleid. Daarbij geldt het uitgangspunt dat de kernkwaliteiten per landschapstype richtinggevend zijn voor verdere (ruimtelijke) ontwikkelingen.

In het streekplan is het streven opgenomen naar goede ruimtelijke condities voor instandhouding en ontwikkeling van de belangrijke natuurlijke kwaliteiten en waarden, waardoor er een bijdrage wordt geleverd aan behoud van biodiversiteit, condities voor het voortbestaan van inheemse flora en fauna en de natuurlijke levensgemeenschappen worden verbeterd en ook de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid van de provincie wordt versterkt. Natuur krijgt de aandacht bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder ook de intrinsieke waarde van natuur. In ruimtelijke plannen wordt rekening gehouden met het leefgebied van soorten. Daarnaast wordt er ingezet op de realisatie, bescherming en ontwikkeling van een duurzame ecologische hoofdstructuur (EHS). De samenhang van de EHS wordt versterkt door ecologische verbindingzones (EVZ's). De EHS wordt beschermd tegen negatieve ontwikkelingen van buitenaf.

afbeelding 2.3. Het Nationale landschap Noardlike Fryske Walden (bron: Streekplan; kaart 9b)

2.4.2.2 Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP), 2006

In het PVVP is opgenomen dat volgens het streekplan de stedelijke centra in Fryslân zowel onderling als met de stedelijke centra buiten Fryslân op een hoogwaardige wijze met elkaar verbonden zijn. En ook de regionale centra staan op een goede wijze onderling en met de nabijgelegen stedelijke centra in verbinding.

De vaarweggebonden bedrijvigheid in de stedelijke centra is ontsloten met beroepsvaarwegen. Het Prinses Margrietkanaal maakt onderdeel uit van de doorgaande Route Lemmer-Groningen en verder naar Delfzijl. Langs het kanaal vindt 30 % van de goederenoverslag in Fryslân plaats. De vaarwegklasse is daarbij afgestemd op de omvang van het vervoer. In de vaargebieden daartussen bestaan aantrekkelijke recreatieve vaarverbindingen.

Bij de aanleg van nieuwe infrastructuur en de aanpassingen aan de bestaande infrastructuur wordt rekening gehouden met belangen en randvoorwaarden van natuur en landschap. Gestreefd wordt naar een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing van nieuwe of bestaande infrastructuur. Versnippering van leefgebieden wordt zoveel mogelijk tegengegaan.

2.4.2.3 Provinciaal Milieubeleidsplan 2006-2009

Het motto van het milieubeleidsplan is: 'Samen werken aan een schoon, gezond en veilig Fryslân'. Fryslân is een aantrekkelijke provincie met een schoon milieu, veel ruimte en rust en een aantrekkelijke natuur. De provincie wil samen met anderen investeren in deze kwaliteiten van deze provincie.

Het belangrijkste doel van het provinciale milieubeleid is het behoud van de kwaliteiten van de provincie, zonder de ontwikkeling van de provincie verder te belemmeren. Door middel van instrumenten als milieueffectrapportage en de Strategische Milieubeoordeling (heden: PlanMER) kan vooraf worden bepaald of een specifieke activiteit mogelijk schadelijke gevolgen voor het milieu heeft. Hierdoor krijgt het milieuaspect een volwaardige plaats in de besluitvorming. Economische groei kan samengaan met een verminderde milieudruk. Duurzaam ondernemen is een belangrijk thema in het provinciale (milieu)beleid.

2.4.2.4 Provinciaal Waterhuishoudingplan

Het Ontwerp-Waterhuishoudingplan Fryslân 2010-2015 'Wiis mei Wetter', zal op 4 november 2009 worden vastgesteld. Als uitgangspunt voor het beleid van de provincie moet nu nog het tweede Waterhuishoudingplan Fryslân 'Dreaun troch it wetter' worden gehanteerd. In het planMER zal het nieuw vastgestelde beleid worden gehanteerd. In dit huidige Waterhuishoudingsplan zijn twee lijnen uitgewerkt, te weten het algemene beleid en het specifieke beleid, onder te verdelen in beleid water voor landbouw, water voor natuur, boezemwater, water voor bebouwd gebied en water als drink- en industriewater.

In het algemene beleid is voor deze startnotitie het volgende van belang, met bijzondere aandacht voor de gevolgen van de in het gebied aanwezige zandwinputten:

- de oppervlaktewaterkwaliteit is zodanig dat tal van functies voor menselijke en ecologische belangen duurzaam kunnen worden vervuld. Daarbij wordt bedoeld op zo schoon mogelijk water;
- om te zorgen dat essentiële functies van grondwater voor mensen, dieren en planten in stand blijven, wordt zorgvuldig omgegaan met het van nature kwalitatief goede diepe en ondiepe grondwater. Daarbij wordt bedoeld op een duurzaam beleid m.b.t. peilbesluit en kwel;
- watersystemen worden zo ingericht dat een grotere veerkracht binnen die systemen aanwezig is. Daarbij wordt onder meer bedoeld op het scheppen van mogelijkheden voor berging van water, zoals een uitbreiding van de boezem.

In het specifieke beleid zijn voor deze startnotitie de volgende onderdelen van belang:

- het scheppen van waterhuishoudkundige voorwaarden voor een duurzame landbouw;
- een zodanige kwaliteit van water, waterbodembodem en oevers en een zodanig gewenst grond- en oppervlaktewaterregiem, dat de bij de potenties van de watersystemen behorende natuurdoelstellingen kunnen worden gerealiseerd;

- door de mogelijk te verwachten klimaatveranderingen zal de beschikbaarheid van IJsselmeerwater in de toekomst mogelijk afnemen. Dit zal onder meer betekenen dat de landbouw zoveel mogelijk van het in de eigen gebieden aanwezige water gebruik moet maken voor de eigen watervoorziening. In dit verband is voor 900 ha landbouwgebied ten zuiden van de geïsoleerd liggende westelijke zandwinput een bemaling vanuit deze put gerealiseerd, zodat de landbouw voor de eigen watervoorziening niet meer van de boezem afhankelijk is. Dit is uitgevoerd als Interregproject; dit project is medio 2008 opgeleverd en de voorzieningen functioneren.

2.4.3 Beleid Waterschap

waterbeheerplan van Waterskip Fryslân

Het waterbeheerplan 2010-2015 zal in november 2009 worden vastgesteld. Ofschoon dit beleid in dit voorjaar van 2009 nog niet van kracht is, heeft het Waterskip aangegeven, op grond van welke lijnen het waterbeheerplan wordt opgesteld. Deze informatie is dus een aanvulling op de door de provincie aangeleverde informatie over het huidige waterbeleid.

De algemene speerpunten, die in de nabije toekomst van belang zijn voor het projectgebied rondom Skûlenboarch en Westkern luiden:

- waterveiligheid. Boezemwaterkeringen, waaronder die van het Prinses Margrietkanaal, voldoen aan de provinciale veiligheidsnormen (maatgevend boezempeil). Eventuele versterkingen/aanpassingen worden zo uitgevoerd dat deze bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van Fryslân;
- voldoende water. Een duurzaam peilbeheer, dat zo goed mogelijk aansluit bij de verschillende vormen van landgebruik. Een robuust en veerkrachtig watersysteem dat voldoende is uitgerust om, binnen de normen van regionale wateroverlast, de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Ten slotte een evenwichtige aanpak van het watertekort. Daarbij gaat het om meerdere sporen: het veiligstellen van voldoende wateraanvoer, maar ook het benutten van kansen voor conservering van water;
- schoonwater. Het oppervlaktewater voldoet uiterlijk in 2027 – met een tussendoelstelling voor 2015 – aan de KRW-eisen voor chemie, ecologie en inrichting. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen mag de waterkwaliteit niet achteruitgaan.

Voornoemde algemene beleidsdoelen heeft het Wetterskip inmiddels voor de omgeving van Skûlenboarch geconcretiseerd. In 2008 is de wateraanvoer van het gebied aangepast. Kern van de aanpassing is dat het agrarische gebied ten zuiden van Skûlenboarch thans van water wordt voorzien vanuit de westelijke zandwinput. Voordien voorzag het Prinses Margrietkanaal in de waterbehoefte. Door dit project is het watertekort ter plekke structureel verminderd. Bovendien is het gebied ook in extreem droge omstandigheden minder afhankelijk van boezemwater. Het overtollige regenwater wordt in de winter in de zandwinput gebufferd, om vervolgens in het opmalingsseizoen te worden gebruikt. Ook de overige infrastructuur in het gebied bewerkstelligt een efficiënter watergebruik door dit water langer vast te houden. Daarnaast leidt het gebruik van water uit de zandwinput tot een betere waterkwaliteit in het gebied (N, P, bacteriologie en milieuvreemde stoffen). De kwaliteit is vergelijkbaar met het grondwater. Deze hoge waterkwaliteit voor het agrarische gebied sluit naadloos aan bij het streven van de noordelijke Fryske Wâlden om schoon te produceren.

2.4.4 Gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel

toekomstvisies van de gemeente Achtkarspelen

‘Aangenaam ondernemen’

De economische visie van de gemeente Achtkarspelen is neergelegd in het Economisch beleids- en actieplan met als titel ‘Aangenaam ondernemen’, dat betrekking heeft op de periode 2006-2016. Onder de paragraaf ‘Ruimte voor bedrijven’ vermeldt deze nota dat een aantrekkelijk ondernemingsklimaat sterk samenhangt met zowel de beschikbare voorraad als de kwaliteit van de bedrijventerreinen. Die kwaliteit wordt bepaald door verschillende factoren, waaronder een goede ligging en bereikbaarheid die zijn afgestemd op de aard van de bedrijvigheid.

‘Regiovisie Noordoost Fryslân’

Deze visie sluit aan bij de doelstellingen van de Regiovisie Noordoost Fryslân (‘Sterk op eigen wijze’), opgesteld door de gemeenten die in dit deel van Fryslân samenwerken onder het begrip NOFA (Noordoost Friese Aanpak). Eén van de speerpunten van de intergemeentelijke visie richt zich op het behoud en de versterking van de werkgelegenheid en het zoeken naar nieuwe dragers voor de sociaaleconomische ontwikkeling van het gebied dat in dit opzicht met bedreigingen te kampen heeft. In het Toekomstperspectief (‘De regio in 2015’) staat onder andere dat nieuwe functies of uitbreidingen dáár gelegen zijn waar de beste ruimtelijke mogelijkheden aanwezig waren. Met een sociaaleconomische inhaalslag wil de regio de aansluiting met de rest van Nederland veilig stellen. Zij richt zich daarbij onder meer op het selectief uitbouwen van nieuwe economische dragers. De watergebonden bedrijvigheid komt daarbij in beeld.

‘Gewogen ambitie’

De nota’s ‘Gewogen Ambitie’, die sinds 2007 in Achtkarspelen ten grondslag liggen aan de vaststelling van de jaarlijkse begroting, borduren hierop voort. Bij de economische ontwikkeling concentreert de gemeente Achtkarspelen zich vooral op een drietal zones. In dit verband is vooral de zone rond het Prinses Margrietkanaal van belang, waarbij het dorp Kootstertille en de ontwikkelingskansen van de locatie Skûlenboarch/Westkern, ter weerszijden van de gemeentegrens tussen Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen, expliciet genoemd worden in relatie tot watergebonden bedrijvigheid en vormen van dag- en verblijfsrecreatie.

toekomstvisie van de gemeente Tytsjerksteradiel

‘Oan’t Wurk’

Het economisch beleid van de gemeente Tytsjerksteradiel is vastgelegd in de beleidsnota ‘Oan’t Wurk’. Dit beleidsplan heeft betrekking op de periode 2006-2010. In de nota zijn streefprofielen voor 2010 opgenomen, waaronder:

- (watergebonden) bedrijventerreinen voorzien in de behoefte van bedrijven, planologisch is er ruimte voor uitbreiding en er is voldoende ijzeren voorraad;
- Skûlenboarch is goed ontsloten.

In de beleidsnota wordt een bredere gebiedsontwikkeling voor het gebied Skûlenboarch /Westkern in combinatie met het Prinses Margrietkanaal met name genoemd.

structuurvisies van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen

Beide gemeenten werken voortvarend aan de voorbereiding van een structuurvisie, gebaseerd op de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. Het proces verkeert in beide gemeenten in de fase, waarin dorpen en belangengroeperingen zijn en worden geconsulteerd. De economische toekomstvisie, die hierboven is omschreven, zal bij de totstandkoming van deze beleidsdocumenten vanzelfsprekend een belangrijke plaats innemen.

toekomstig regionaal economisch beleid

Momenteel wordt ook intensief gewerkt aan de voorbereiding van een Economisch Masterplan, waarin de provincie en de vijf gemeenten in Noordoost Fryslân (Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel) hun krachten bundelen voor de realisering van een ambitieus en toekomstgericht ontwikkelings- en investeringsprogramma. Kansen doen zich naar de mening van deze partners onder andere voor ten aanzien van de ontwikkeling van het gebied Skûlenboarch/Westkern in de sfeer van watergebonden bedrijvigheid, mogelijk in combinatie met vormen van dag- en verblijfsrecreatie rondom de hier aanwezige zandwinplassen.

beleidsnotitie recreatie en toerisme gemeente Achtkarspelen 2004 - 2012

Eén van de speerpunten van de gemeente Achtkarspelen is het stimuleren van de ontwikkeling van de toeristische sector binnen de gemeente en het versterken van de recreatiebedrijvigheid. Dit om ervoor te zorgen dat recreatie en toerisme als één van de dragers van de verdere economische ontwikkeling van de gemeente kunnen worden aangemerkt. Het belang van recreatie en toerisme in de gemeente Achtkarspelen is gebaseerd op de volgende punten:

- recreatiemogelijkheden zijn van essentiële betekenis voor de leefbaarheid van de gemeente. Voldoende recreatievoorzieningen dragen bij aan een goed woon- en vestigingsklimaat;

- recreatie en toerisme hebben een economisch belang. Arbeidsplaatsen kunnen worden gecreëerd en bedrijvigheid kan worden gestimuleerd;
- recreatie draagt bij aan een groeiend besef aangaande de natuurlijke omgeving. De eigen dorps- en streekidentiteit en het gevoel van "eigenwaarde en trots" kunnen worden benadrukt.

beleidsplan toerisme en recreatie 'Tytsjerksteradiel, Alles wat Fryslân moai makket'

De gemeente Tytsjerksteradiel onderscheidt de volgende doelstellingen voor de ontwikkeling van de toeristische sector:

- Groei en kwaliteitsverbetering van het aanbod
Werken aan een beheerste, maar krachtige groei en kwaliteitsverbetering van het aanbod aan zowel dagrecreatie als verblijfsrecreatie. Naast de versterking van toerisme als economische drager dient dit evenzeer ter bevordering van het welzijn van de eigen bewoners van Tytsjerksteradiel.
- Stimuleren van de ontwikkeling van de watersport
De ondernemers zien veel kansen voor deze sector. Beleidsmatig wordt veel aandacht geschonken aan nieuwe watersportmogelijkheden in de provincie (Friese merenproject en het vervolg daarop). (Grootschalige) ontwikkelingen in het aanbod van watersportmogelijkheden kunnen leiden tot een verbetering van de toeristische aantrekkelijkheid van de gemeente en een vergroting van de recreantenstroom. Hierbij valt o.a. te denken aan de potenties van Burgum en het Burgumermar, maar ook de Elfstedenvaarroute en ontwikkelingen in het kader van de Lits-Lauwersmeerroute (Eastermar). In Earnewâld is het belangrijk om in te zetten op kwalitatieve verbeteringen van de watersportmogelijkheden.
- Het versterken van samenhang
Het verbeteren van de samenhang op het gebied van het toeristisch aanbod (verwijzen naar elkaar, openingstijden beter afstemmen, arrangementen) en op het gebied van de informatievoorziening en promotie. Daarnaast werkt de gemeente aan het creëren van meer synergie tussen de afzonderlijke toeristische elementen van Tytsjerksteradiel.

Samen met de toeristische sector wil de gemeente inzetten op de volgende 'lijnen' of strategieën, om zodoende de hierbovengenoemde uitgangspunten in te vullen:

- verbetering van het dagrecreatief aanbod (kwalitatief en kwantitatief);
- stimuleren van (de kwaliteit van) het verblijfstoeristisch aanbod in Tytsjerksteradiel;
- uitbreiding van de watersportmogelijkheden;
- creëren van samenhang in de sector;
- promotie en informatievoorziening.

bestaand ruimtelijk beleid in Achtkarspelen

Voor zover betrekking hebbend op het grondgebied van de gemeente Achtkarspelen zijn voor het onderzoeksgebied de volgende bestemmingsplannen van kracht.

gebied ten noorden van het Prinses Margrietkanaal

Bestemmingsplan 'Kootstertille, herzien plan in onderdelen 1964

Het ten noorden van het Prinses Margrietkanaal gelegen gebied, inclusief de sportvelden langs de Jisteboerewei, valt voor het grootste deel binnen het bestemmingsplan 'Kootstertille, herzien plan in onderdelen 1964'. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 21 december 1964 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 24 augustus 1965.

Een strook (= bedrijventerrein Westkern) is in dit plan bestemd voor 'Bebouwing ten dienste van industriële doeleinden'. Het betreft een gezonde industrieterrein. Op gronden met deze bestemming mogen uitsluitend gebouwen ten dienste van industrie, nijverheid of handel worden opgericht. Een strook van 525 bij 250 meter direct ten noorden van het bedrijventerrein is bestemd voor 'Agrarische doeleinden, niet te bebouwen'. Binnen dit gebied mag geen bebouwing worden opgericht. Ten slotte is een strook grond langs de Jisteboerewei van 475 bij 150 meter bestemd voor 'Actieve recreatie, sportveld, speelterrein'. Hier zijn de sportvelden gelegen. Op deze gronden zijn alleen niet voor bewoning bestemde gebouwen toegestaan, die dienstbaar zijn aan de gegeven bestemming.

Bestemmingsplan Buitengebied

Een paar kleine stroken grond langs de gemeentegrens (westelijk van de sportvelden en zuidelijk daarvan) zijn gelegen in het bestemmingsplan Buitengebied. Dit plan is vastgesteld door de gemeenteraad op 26 maart 1992 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 20 november 1992. Bij KB van 21 februari 1995 is het gehele plan onherroepelijk geworden. Genoemde stroken grond hebben in dit plan de bestemming 'Agrarische doeleinden, categorie AG-H (agrarisch gebied met houtwallen)'. Hierin is ook een bouwperceel opgenomen voor een agrarisch bedrijf. Buiten dit bouwperceel mag alleen met vrijstelling ondergeschikte bebouwing ten dienste van een agrarisch bedrijf worden opgericht (tunnelkassen, plat glas en schuilgelegenheden).

gebied ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal

Het gebied ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal is geheel gelegen binnen de begrenzing van het hierboven genoemde bestemmingsplan Buitengebied. Het grootste deel van dit gebied heeft de bestemming 'Agrarische doeleinden, categorie AG-E (agrarisch gebied met elzensingels)' en wordt doorsneden door de weg Westerein. Direct zuidelijk van deze weg zijn twee bouwpercelen aangegeven ten behoeve van agrarische bedrijven. Buiten de bouwpercelen is alleen met vrijstelling ondersteunende en ondergeschikte bebouwing mogelijk ten dienste van agrarische bedrijven (schuilgelegenheden, tunnelkassen en plat glas). Tussen de weg Westerein en het Prinses Margrietkanaal - tegen de gemeentegrens - is een gebied bestemd voor 'Doeleinden van openbaar nut, categorie ZW (zandwinning)'. De gezamenlijke oppervlakte van gebouwen mag niet meer bedragen dan 100 m². Het gebied heeft een omvang van circa 500 bij 350 meter. Direct oostelijk van het zandwingebied ligt nog een strookje grond (180 bij 50 meter) met de bestemming "Doeleinden van Cultuurhistorische, Aardwetenschappelijke en Landschappelijke aard, categorie KAL (pingo's en dobben)". De gronden zijn bestemd voor de opbouw, het behoud en het herstel van de aan de gronden eigen cultuurhistorische, aardwetenschappelijke en landschappelijke waarde, met de daarbij behorende andere bouwwerken en andere werken. Gebouwen zijn niet toegestaan. Ten slotte ligt direct zuidelijk van het Prinses Margrietkanaal een strookje grond met de bestemming 'Verkeersdoeleinden, categorie F (fietspad)', vanaf de gemeentegrens naar de Hege Bult.

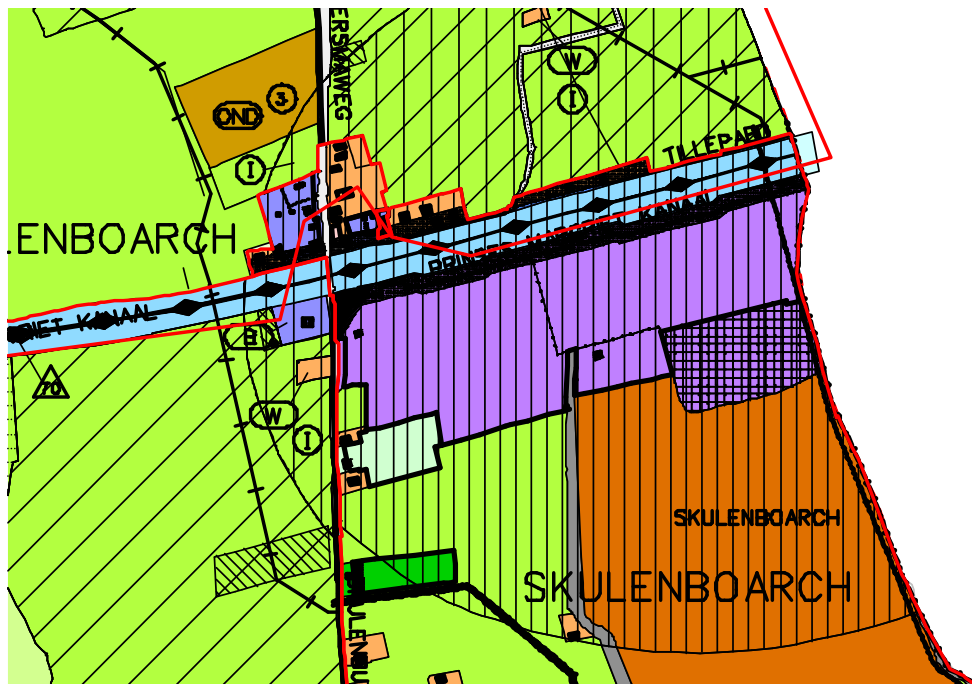
bestaand ruimtelijk beleid in Tytsjerksteradiel

bestemmingsplan Skûlenboarch

Het bestemmingsplan Skûlenboarch geeft het planologisch kader voor het gebied ten oosten van de Skûlenboargerwei, ten zuiden van het kanaal en ten noorden van de Joerelaan. Dit plan is vastgesteld op 12 september 1996 en goedgekeurd op 20 januari 1997.

Op onderstaand kaartfragment is de bedrijfsbestemming aangegeven met een paarse kleur. Binnen deze bestemming zijn bedrijfsgebouwen ten behoeve van kalkzandsteenfabrieken en betonwarenfabrieken, almede bedrijven uit de milieucategorie 1,2 en 3 toegestaan. Direct langs het kanaal is de aanduiding 'aandachtszone vaarweg' opgenomen. Dit houdt in dat voor het Prinses Margrietkanaal een bebouwingsvrije zone wordt aangehouden van 20 meter vanaf de waterlijn op Fries zomerpeil. Het hele terrein is gezoneerd. Deze zone is weergegeven op de onderstaande verbeelding (cirkel).

Het gebied ten zuiden van het bedrijventerrein (rood/bruine kleur) is in het bestemmingsplan Skûlenboarch specifiek bestemd voor zandwinning. In dit gebied mogen geen gebouwen worden opgericht. Het gebied ten westen van de zandwininput is de bestemming "agrarisch gebied" toegekend (groen).

bestemmingsplan Buitengebied

Het gebied ten westen van de Skûlenboargerwei valt onder het regime van het bestemmingsplan Buitengebied. Dit plan is op 12 februari 1999 goedgekeurd. De groene kleur geeft aan dat het gebied is bestemd voor agrarische doeleinden. Het gebied is nader aangeduid met 'woudenlandschap'. In dit gebied ligt ook een 'openbare nutsleiding'.

3 Voorgenomen activiteit en selectie van alternatieven

3.1 Voornemen

De voorgenomen activiteit is het ontwikkelen van een integrale visie voor het gebied rondom Skûlenboarch en Kootstertille, waarbij de volgende 5 doelen worden nagestreefd:

- de aanleg van terreinen voor nieuwe natte watergebonden bedrijvigheid;
- het verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen, in het bijzonder Skûlenboarch;
- het ontwikkelen van dag- en verblijfsrecreatie en toerisme in het gebied;
- het verder realiseren van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door aanleg van een natte ecologische verbindingszone;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen Skûlenboarch en Kootstertille; deze aanpassing vindt plaats als onderdeel van de opwaardering van het Prinses Margrietkanaal.

Deze doelen hebben geleid tot drie alternatieven en aanvullend daarop 5 varianten, die in het kader van deze gebiedsontwikkeling nader onderzocht gaan worden. Daarnaast is door de initiatiefnemer besloten een aantal alternatieven niet te onderzoeken. In de nu volgende paragraaf wordt dit laatste verklaard.

3.2 Ontwikkelingen die niet tot een alternatief hebben geleid

In het voortraject is naast de nu te onderzoeken drie alternatieven en vijf varianten nog één ander voorstel ingebracht. Het betreft het vervangen van de huidige bruggen door een aquaduct. Dit voorstel is in deze Startnotitie niet als alternatief opgenomen, omdat het ten opzichte van de alternatieven en varianten die wel in studie worden behandeld geen extra positieve invloed heeft op de 5 pijlers, die aan de studie ten grondslag liggen. En dat hij, in het licht van de doelstelling van het project, extra nadelen heeft ten opzichte van de alternatieven en varianten, die wel worden meegenomen. Het voorstel, dat tijdens de voorlichtingsavonden is ingebracht, betreft geen vervanging van de brug(gen), maar een aquaduct. In principe is het vervangen van een brug door een aquaduct voorstelbaar. De uiteindelijke realisatie van een dergelijk (kostbaar) kunstwerk, is een afweging van aspecten als kosten, vaarwegklasse, wegcategorie en verkeersintensiteit. Ten opzichte van een brug is een aquaduct een duur kunstwerk. De omstandigheid dat bij Skûlenboarch een vaarweg met een diepte van meer dan 5 meter en een breedte van circa 55 meter moet worden overbrugd, maakt een aquaduct onevenredig duur ten opzichte van een relatief simpele en lage brug. En gelet op het type wegverbinding bij Skûlenboarch, een zogeheten erftoegangsweg en de verkeersintensiteit (circa 1700 mtv/etmaal) is het nut en de noodzaak om aldaar een aquaduct te realiseren niet aanwezig. In het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan 2006 is de beleidslijn neergelegd dat een aquaduct noodzakelijk is in een zgn. stroomweg, meestal dus in een auto(snel)weg, daar wachttijden voor het autoverkeer op een dergelijk wegtype niet acceptabel zijn. De mate waarin het weg- en vaarwegverkeer hinder van elkaar ondervinden is afhankelijk van de functie van de weg en de vaarweg. In principe levert een beweegbare brug altijd hinder op voor de weg en vaarweg. In de onderhavige situatie is er sprake van een beroepsvaarweg (CEMT klasse Va) en deze heeft in principe prioriteit boven de verkeersweg. Afgezet tegen de verkeersintensiteiten ter plaatse, is er geen sprake van ernstige hinder voor het wegverkeer, dus een aquaduct is geen reële optie voor dit gebied. Om die reden is dit alternatief niet in de studie meegenomen.

3.3 Alternatieven en varianten

In de nu volgende tekst zijn de alternatieven en varianten kort beschreven. Er zijn, naast de referentiesituatie, drie alternatieven ontwikkeld. Binnen ieder alternatief zijn weer één of meer varianten te onderscheiden. De alternatieven en varianten worden gepresenteerd aan de hand van de 5 pijlers, die als doelstelling voor de studie zijn vastgesteld.

3.3.1 Referentiesituatie

Vast onderdeel van een MER-procedure is het in kaart brengen van de referentiesituatie. Deze referentiesituatie wordt gevormd door de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen van het plangebied. In de referentiesituatie wordt de huidige situatie voor de verschillende milieuthema's in beeld gebracht, inclusief de autonome ontwikkelingen, maar zonder de voorgenomen activiteit, zijnde de verdere ontwikkeling van Skûlenboarch en Westkern. De huidige situatie betreft de aanwezigheid van de bedrijventerrein Skûlenboarch van 20 ha en Westkern van 30 ha. Deze beide terreinen liggen langs het kanaal, maar zijn vanaf de waterzijde niet optimaal ontsloten. De ontsluiting van Skûlenboarch over de weg is problematisch. Verder is er nabij de aanwezige zandwinplas een sobere vorm van legale recreatie aanwezig, die stoelt op de aanwezige natuurlijke kwaliteiten op het land. De bruggen in de dorpen zijn als onderdeel van de opwaardering van het Prinses Margrietkanaal aan vervanging toe.

In de huidige situatie en de autonome ontwikkeling wordt het bedrijventerrein niet uitgebreid, is er weinig ruimte voor extra natte bedrijvigheid, wordt de ontsluiting van de terreinen niet verbeterd, kan recreatie en toerisme maar zeer gering tot ontwikkeling komen en komt de realisatie van de EHS op deze plaats niet dichterbij. De bruggen in de dorpen kunnen uiteraard wel worden aangepast. Dit betekent dat bij de autonome ontwikkeling aan 4 van de 5 pijlers niet kan worden voldaan.

3.3.2 Drie alternatieven

Voor de ontwikkeling van Skûlenboarch en Westkern worden drie alternatieven onderscheiden met daarop mogelijke varianten. Alternatief 1 en de varianten 1a, 1b en 1c zijn gebaseerd op gedachten uit de studie Ontwikkelingsvisie Skûlenboarch, die in 2005 is uitgevoerd. De in die studie voorgestelde 4 Ontwikkelingsvarianten zijn in deze Startnotitie niet letterlijk overgenomen, omdat niet alle onderdelen van de voorstellen bij de 5 pijlers van de nu beoogde gebiedsontwikkeling passen. Naast de voorstellen uit 2005 zijn in de laatste jaren 2 nieuwe alternatieven ontwikkeld, die in deze Startnotitie als alternatief 2 en alternatief 3 zijn verwoord. Voor elk alternatief en variant zijn de 5 pijlers, zoals hierboven verwoord het uitgangspunt. Tijdens de MER-studie wordt bezien in welke mate invulling aan de doelstellingen van de pijlers wordt gegeven. En wat de door het alternatief, dan wel variant veroorzaakte milieugevolgen zijn. De beoogde uitbreiding van de bedrijventerreinen is maximaal 15 ha.

In tabel 3.1 zijn de alternatieven en varianten verwoord, gevolgd door een nadere toelichting. In bijlage 3 zijn de alternatieven en varianten in beeld gebracht.

alternatief 1	ontwikkeling van bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding van bedrijventerrein Westkern, met ontsluiting van het terrein Skûlenboarch langs het huidige Prinses Margrietkanaal	variant 1a	ontwikkeling van bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding van Westkern, met een nieuwe weg ten noorden van de Westerein aan de zuidkant van het huidige Prinses Margrietkanaal
		variant 1b	ontwikkeling van bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding van Westkern, met een hoge brug tussen de twee bedrijventerreinen ter hoogte van de gemeentegrens. Er komt geen weg aan de zuidkant van het huidige Prinses Margrietkanaal

		Variant 1c	ontwikkeling van bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding van Westkern, met een nieuwe weg- en oeververbinding aan de westkant van het dorp Skûlenboarch; de huidige brug in het dorp vervalt
alternatief 2	bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern worden verbonden en vergroot door omlegging van het Prinses Margrietkanaal bovenlangs westelijke zandwinplas	variant 2a	bedrijventerrein Skûlenboarch wordt beperkt uitgebreid, bedrijventerrein Westkern meer. Beide terreinen worden niet met elkaar verbonden. Wel een omlegging van het Prinses Margrietkanaal bovenlangs de westelijke zandwinplas
alternatief 3	bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern worden verbonden en vergroot door omlegging van Prinses Margrietkanaal door westelijke zandwinplas en niet langs de zandwinplas zoals bij alternatief 2	variant 3a	bedrijventerrein Skûlenboarch wordt beperkt uitgebreid, bedrijventerrein Westkern meer. Beide terreinen worden niet met elkaar verbonden. Wel een omlegging van het Prinses Margrietkanaal door de westelijke zandwinplas en niet langs deze zandwinplas, zoals bij variant 2a

De alternatieven en varianten worden onderstaand nader toegelicht.

Alternatief 1: bedrijventerrein Skûlenboarch en Westkern zijn twee terreinen van in totaal 50 ha, waarvan de omvang en locatie verandert door een beperkte uitbreiding van Skûlenboarch en een relevante uitbreiding van Westkern aan de westzijde van de huidige locatie van maximaal 15 ha aan de noordzijde van het kanaal. Het terrein Skûlenboarch krijgt een verbetering van de weginfrastructuur, zodat dit gebied voor het wegverkeer beter ontsloten wordt. De wegontsluiting loopt langs de zuidoever van het Prinses Margrietkanaal.

In dit alternatief wordt Skûlenboarch nabij Drogeham via een nieuwe weg langs het Prinses Margrietkanaal aangesloten op de N369. De Westerein houdt zijn ontsluitingsfunctie, aangevuld met een functie als fietsroute. Door de aanleg van een weg langs het Prinses Margrietkanaal is de open waterverbinding tussen de oostelijke (kleine) zandwinplas en het kanaal moeilijk te handhaven, naar verwachting zal de huidige open waterverbinding dan moeten worden gedempt. In de daarvoor verleende tijdelijke vrijstelling van het bestemmingsplan, respectievelijk de ontgrondingenvergunning is vastgelegd, dat deze doorsteek weer ongedaan gemaakt moet worden, als voor een variant wordt gekozen die in wegaanleg langs de zuidoever van het Prinses Margrietkanaal voorziet.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingszone zeer beperkt mogelijk is;
- en aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Variant 1a: ontwikkeling bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding Westkern met een ontsluiting van Skûlenboarch aan de zuidkant van Prinses Margrietkanaal door een nieuwe weg ten noorden van de Westerein.

Deze variant bevat de voornemens uit alternatief 1 betreffende de uitbreiding van de bedrijventerreinen en de verbetering van de infrastructuur over de weg. In deze variant komt de nieuwe weg niet langs het Prinses Margrietkanaal maar wordt de hoofdontsluiting van het bedrijventerrein Skûlenboarch parallel aan de Westerein aangelegd, waardoor de hinder voor de aan de Westerein liggende woningen wordt beperkt, ten opzichte van een eventueel gebruik van de Westerein zelf. De Westerein wordt ontzien, maar zal zijn verkeersfunctie voor aanwonenden en het fietsverkeer kunnen behouden. De ontsluiting van de weginfrastructuur op de N369 is gelijk aan de structuur in alternatief 1. Doordat de nieuwe weg zuidelijk zal zijn gelegen, is er een directe waterverbinding tussen de bestaande oostelijke (kleine) zandwinplas en het kanaal mogelijk.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingzone zeer beperkt mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Variant 1b: ontwikkeling bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding Westkern, met de aanleg van een hoge brug over het Prinses Margrietkanaal tussen Skûlenboarch en Westkern, ter hoogte van de gemeentegrens en geen nieuwe weg aan de zuidkant van het Prinses Margrietkanaal.

Deze variant bevat de voornemens uit alternatief 1 betreffende de uitbreiding van de bedrijventerreinen en de verbetering van de infrastructuur over de weg. In deze variant komt er een nieuwe hoge brug over het Prinses Margrietkanaal ten oosten van het bedrijventerrein Skûlenboarch met de daarbij behorende nieuwe weg langs de bedrijventerreinen. Hiervoor is een verbindingsweg ten zuiden van het bedrijventerrein Skûlenboarch nodig. De bestaande brug in Skûlenboarch kan gebruikt worden voor het lokale verkeer. Aan de noordkant van het kanaal wordt de weg op de bestaande wegen aangesloten, met een directe verbinding naar de N369. Door de nieuwe hoge brug ontstaat er een mogelijkheid voor een nieuw gecombineerd terrein voor watergebonden bedrijvigheid. Bij deze variant zijn enkele aanvullingen denkbaar, zoals aansluitingen van de nieuwe weg op andere locaties. Ook kan op de nieuwe brug een fietspad worden aangelegd, waardoor de beide delen van het plangebied via een extra verbinding voor het langzame verkeer bereikbaar zijn.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe natte watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingzone zeer beperkt mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Variant 1c: ontwikkeling bedrijventerrein Skûlenboarch en uitbreiding Westkern, met een nieuwe wegverbinding en hoge kanaalkruising aan de westkant van het dorp Skûlenboarch; de huidige brug in het dorp vervalt.

Deze variant geeft door de nieuwe (halve) rondweg om het dorp Skûlenboarch een goede ontsluiting van het industrieterrein Skûlenboarch; vrachtverkeer hoeft niet meer door het dorp. Aan de noordkant van het kanaal wordt de weg nabij het NAM-station op de bestaande wegstructuur aangesloten.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbingszone zeer beperkt mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is, met dien verstande dat in Skûlenboarch op een nieuwe locatie een brug wordt gebouwd.

alternatief 2: de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern zijn twee terreinen van in totaal 50 ha, waarvan de totale omvang niet alleen kan toenemen door uitbreiding aan de noordkant van het kanaal (zie alternatief 1), maar ook kan toenemen doordat er grond beschikbaar komt door verlegging van het Prinses Margrietkanaal. De beide terreinen worden samengevoegd tot een aaneensluitend bedrijventerrein. Het nieuwe deel van het kanaal loopt langs de kop van de grote zandwininput, waarbij deze put wel “in de kop” wordt geraakt, en loopt dan ten zuiden van Skûlenboarch langs en mondt uit in de Burgumermar.

Alternatief 2 omvat een revitalisering van het bedrijventerrein Skûlenboarch en de verdere ontwikkeling van bedrijventerrein Westkern tot watergebonden bedrijventerreinen. Dit kan met een extra mogelijkheid, omdat in dit alternatief het Prinses Margrietkanaal vanaf Kootstertille in zuidelijke richting wordt verlegd en ten zuiden van het bedrijventerrein Skûlenboarch gaat lopen en via een rechtstreekse lijn uitmondt in de Burgumermar. In dit alternatief zal een klein deel van het huidige bedrijventerrein door de aanleg van het nieuwe kanaal moeten verdwijnen.

Door deze omlegging ontstaat er ten noorden van het nieuwe en bestaande kanaal een groot bedrijventerrein dat aan meerdere zijden via het water bereikbaar is. Ook komt er extra terrein beschikbaar op de verbingsstrook tussen de beide terreinen. Ten zuiden van het nieuwe kanaal kunnen de zandwinplassen en het huidige gebied met natuurkwaliteiten als zodanig verder worden ontwikkeld. En ook is een recreatieve ontwikkeling mogelijk.

In dit alternatief zijn de beide bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern met elkaar verbonden door de oorspronkelijke doorvaart te dempen en in de gemeente Tytsjerksteradiel het gebied als extra bedrijventerrein in te richten. Door de aanleg van het nieuwe kanaal worden de groene en de rode/grijze functies ruimtelijk gescheiden. Aan de noordzijde van het nieuwe en huidige kanaal is er ruimte voor bedrijvigheid en aan de zuidzijde voor natuur en recreatie. De waterkwaliteit van de grote zandwinplas blijft op het huidige goede niveau en het waterpeil blijft onveranderd. Het te dempen kanaalgedeelte zal naar verwachting deels als bedrijventerrein worden ingericht en ook worden gebruikt voor de nieuwe wegverbinding tussen de beide terreinen.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe natte watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme in sterkere mate mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbingszone mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Variant 2a: omlegging van het Prinses Margrietkanaal ten zuiden van Skûlenboarch tot in de Burgumermar met ontwikkeling van Skûlenboarch en Westkern tot twee gescheiden bedrijventerreinen. De oppervlakte van Skûlenboarch neemt ook toe. De omlegging van het kanaal loopt langs de kop van de zandwinplas, waarbij de put wel “in de kop” wordt geraakt, en loopt dan ten zuiden van Skûlenboarch langs en mondt uit in de Burgumermar.

Deze variant bevat de voornemens uit alternatief 2 betreffende de uitbreiding van de bedrijventerreinen op het land en de verbetering van de infrastructuur over de weg. Variant 2a verschilt van alternatief 2 doordat de oorspronkelijke doorvaart in het Prinses Margrietkanaal niet wordt

gedempt, terwijl wel het nieuwe kanaal ten zuiden van het huidige wordt aangelegd. De ontsluiting over de weg geschiedt via de bestaande verkeersstructuur; in deze variant is geen aanpassing van de bestaande weginfrastructuur voorzien. De ruimtelijke scheiding van de groene en de grijze/rode functies kan bij deze variant worden doorgevoerd.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen niet mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme in sterkere mate mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingszone mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Alternatief 3: dit alternatief is een variatie op alternatief 2, waarbij het nieuw gegraven deel van het Prinses Margrietkanaal ten zuiden van het huidige kanaal door de westelijke zandwinplas loopt.

Alternatief 3 kent de uitbreiding van de bedrijventerreinen, zoals omschreven bij alternatief 2, alsmede de beoogde verbetering van de weginfrastructuur. Bij dit alternatief loopt het nieuwe kanaal meer zuidelijk door de westelijke zandwinplas, waardoor deze schone waterplas verbonden wordt met het boezemwater, waarvan de waterkwaliteit minder is. Het nieuw aan te leggen kanaal beoogt bestaande bebouwing te ontzien. Bij dit alternatief loopt het nieuwe kanaal na Skûlenboarch naar het westen in een rechte lijn.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme in sterkere mate mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingszone mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

Variant 3a: deze variant verschilt van alternatief 3 doordat de oorspronkelijke doorvaart niet wordt gedempt en is daarmee vergelijkbaar met alternatief 2a voor wat betreft dit aspect.

Toetsing aan de 5 pijlers leidt tot het inzicht, dat:

- aanleg van terreinen voor nieuwe watergebonden bedrijvigheid mogelijk is;
- verbeteren van de ontsluiting van de huidige bedrijventerreinen niet mogelijk is;
- ontwikkelen van recreatie en toerisme in sterkere mate mogelijk is;
- het verder realiseren van EHS door een natte ecologische verbindingszone mogelijk is;
- aanpassing van de bruggen in de dorpen mogelijk is.

3.3.3 Meest milieuvriendelijke alternatief

Het ontwikkelen van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) is een verplicht onderdeel van een MER-procedure. Het MMA gaat uit van de best bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Het MMA moet wel realistisch zijn, dat wil zeggen dat het aan de doelstellingen van de initiatiefnemer moet voldoen en ook inderdaad gerealiseerd kan worden.

De basis voor het MMA wordt gevormd door de vergelijking van de alternatieven. Uitgangspunt is dat aan de 5 pijlers van de voorgenomen activiteit moet worden voldaan. Uit de vergelijking van de alternatieven en varianten komt een alternatief naar voren dat de meest gunstige of de minst ongunstige gevolgen heeft voor het plangebied en zijn omgeving. Vervolgens worden voor dit alternatief een aantal mitigerende en compenserende maatregelen bepaald.

4 Omgevingsanalyse: te onderzoeken aspecten en te verwachten gevolgen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke aspecten onderzocht zullen worden voor de milieueffectrapportage. Per afzonderlijk thema wordt aangegeven hoe de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen zijn, hoe het onderzoek naar de milieueffecten wordt opgezet en welke beoordelingscriteria worden gehanteerd om deze effecten te analyseren.

De thema's die in de MER-procedure aan de orde komen zijn:

- verkeer en vervoer;
- bodem en water;
- woon-, werk-, en leefmilieu;
 - geluid;
 - externe veiligheid;
 - luchtkwaliteit;
 - landbouw;
 - recreatie
- natuur;
- landschap, cultuurhistorie en archeologie.

De onderdelen geluid, externe veiligheid, lucht, landbouw en recreatie komen aan de orde onder het thema 'woon-, werk- en leefmilieu'.

4.1 Verkeer en vervoer

4.1.1 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen

In het gebied wordt de belangrijkste verbinding gevormd door de N369, gelegen aan de oostzijde van het gebied. De N369 vormt de verbinding tussen Drachten (aansluiting met de N31) en Kootstermolen (nabij Twijzel). Ter hoogte van Twijzel sluit de N369 aan op de N355 richting Hurdegaryp, dan wel Buitenpost. Het vrachtverkeer in de richting Skûlenboarch maakt op het traject tussen de N369 (vanaf de rotonde bij Kootstermolen) voornamelijk gebruik van de Joost Wiersmawei en de Jisteboerwei. Hiervoor dient het Prinses Margrietkanaal ter hoogte van de kern Skûlenboarch met een lage draaibrug te worden gepasseerd (zie overzichtskaart, afbeelding 1.1). Bij de route naar Skûlenboarch vanuit zuidelijke richting wordt het Prinses Margrietkanaal twee keer via een brug overgestoken. Binnen de bebouwde kom van Skûlenboarch leidt dit tot verkeersonveilige situaties. Het verkeer naar het bedrijventerrein Westkern rijdt vanaf de rotonde bij Kootstertille (N369) via de afslag Jisterboerwei, over de gelijknamige straat Westkern, die deels parallel loopt met de N369. Zowel voor de toegang naar het bedrijventerrein van Skûlenboarch als het bedrijventerrein Westkern maakt het (vracht)verkeer vanuit zuidelijke richting gebruik van de brug over het Prinses Margrietkanaal te Kootstertille en de noordelijk van de brug gelegen rotonde (N369).

afbeelding 4.1. De huidige draaibrug, in geopende toestand, ter hoogte van de kern Skûlenboarch (Foto W. Burger)

Het wegverkeer van en naar Skûlenboarch ondervindt momenteel hinder van de huidige brug in Skûlenboarch, die met enige regelmaat is geopend voor het scheepvaartverkeer. Dit heeft te maken met de geringe doorvaarthoogte van de brug voor de scheepvaart. De brug heeft twee doorvaartopeningen van 19 meter breed. Echter, de doorvaartopening staat niet haaks op de weg, waardoor de doorvaartbreedte minder dan 15,75 meter bedraagt. De doorvaarthoogte van de brug in gesloten toestand bedraagt 1,2 meter. Daarnaast is de huidige brug vrij smal voor het (vracht)verkeer dat over de brug gaat, en in het kader van de opwaardering van het kanaal is de brug aan vervanging toe.

Het Prinses Margrietkanaal, met een lengte van 65 kilometer, maakt deel uit van de vaarroute van Lemmer via de stad Groningen naar Delfzijl, en is in 1951 in gebruik genomen. Het Prinses Margrietkanaal maakt daarnaast onderdeel uit van het hoofdvaarwegennet van Nederland en is een schakel in de doorgaande vaarroute van Amsterdam naar Delfzijl. Hierdoor is de vaarweg Lemmer-Delfzijl één van de belangrijkste van ons land. Naast de beroepsvaart maakt ook de (lokale) recreatievaart gebruik van het kanaal.

Langs het Prinses Margrietkanaal geldt vanuit het gebruik als vaarweg een beheerszone van 30 meter. In deze beheerszone is een aantal beperkingen voor het gebruik ervan van kracht. De bedoeling is om het Prinses Margrietkanaal geschikt te maken voor de vaarklasse Va. Met deze vaarklassen wordt een bepaald type schepen aangeduid. Het aanpassen van verschillende bruggen, het uitbaggeren en de verbreding van het kanaal zijn maatregelen om de capaciteit voor de binnenvaart te vergroten.

4.1.2 Beoordelingskader

functioneren wegenstructuur

Het plangebied maakt deel uit van een groter gebied. In het gebied zal een nieuwe weg worden aangelegd. Door de aanleg van de nieuwe autoweg (tussen Dokkum en de aansluiting met de N31, ter hoogte van Nijega) door dit gebied neemt de bereikbaarheid ervan toe. Daarnaast verbetert ook de verkeersveiligheid van het gebied, omdat het – doorgaande – (vracht)verkeer veel minder gebruik hoeft te maken van de huidige (provinciale) wegen die nu nog veelal door de dorpskernen lopen. De verkeersstromen in de noord-zuidrichting worden door de nieuwe weg beter gebundeld.

Bij het functioneren van de wegenstructuur zal ook worden gekeken naar congestieafname en –toename, en naar de verkeersintensiteiten op de wegen binnen het plangebied.

bereikbaarheid plangebied

Naast het beoordelen van de wegenstructuur zal ook de bereikbaarheid van het gehele plangebied in ogenschouw worden genomen. Daarbij worden ook de effecten van het verkeer op de omgeving betrokken. Verder zullen meerdere vervoerstypen in beschouwing worden genomen. Belangrijk is, naast het wegvervoer, ook het vervoer over water. Bereikbaarheid is voor de vernieuwde bedrijventerreinen, waarop ook de zwaardere milieucategorieën gevestigd moeten kunnen worden, van groot belang.

gebruik van vervoerswijzen

Het gebruik van de verschillende vervoerswijzen hangt nauw samen met de beschikbaarheid ervan. Het gaat hierbij zowel om de typen vervoerswijzen, als de mate waarin hiervan gebruik wordt gemaakt: verkeersintensiteiten.

tabel 4.1. Beoordelingsfactoren voor verkeer en vervoer

aspect	criterium	eenheid/parameter
functioneren wegenstructuur	intensiteiten/capaciteitsverhouding	mvt/etmaal
bereikbaarheid	directheid routes	kwalitatief
gebruik vervoerswijzen	voertuigkilometers	percentages
verkeersveiligheid	veiligere routes	kwalitatief;
	slachtofferratio	kwantitatief

4.2 Bodem en water

4.2.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling bodem en water

Gedurende de laatste ijstijd (Weichselien, 115.000 - 10.000 jaar geleden) heeft het landijs Nederland niet bereikt. Wel is het klimaat tijdens die ijstijd van invloed geweest op het landschap. In het Vroeg-Weichselien (115.000 - 74.000 jaar geleden) was er nog vrij veel vegetatie, waardoor de zandverstuivingen slechts een lokaal karakter hadden. In het Midden-Weichselien (74.000 - 13.000 jaar geleden) bestond het gebied lange tijd uit een poolwoestijn. De vegetatie was vrijwel verdwenen, waardoor op grote schaal verstuiving van zand kon optreden. Dit door de wind afgezette zand wordt dekzand genoemd. Deze dekzanden behoren tot de Formatie van Bostel (lit 4.).

Het gebied tussen Jistrum, Kootstertille en Heechsân omvat vooral dekzanden. Het gebied loopt vanaf het Prinses Margrietkanaal op 0,5 meter boven NAP tot 3,4 meter ten zuidwesten van Drogeham en 2,5 meter ter hoogte van Jistrum. Ten noorden van het Prinses Margrietkanaal is ook veen in de bovengrond aangetroffen. Uit de laatste ijstijd resteren ook de talrijke pingo's: meertjes die ontstaan zijn door het smelten van ijsklompen in de ondergrond. Het bodemtype ten oosten van het Burgumermar behoort tot de beekerdgronden, een bodemsoort die in dekzandgebieden veel voorkomt. Het is een leemarme bodem bestaande uit fijn zand, gevormd onder natte omstandigheden. Deze bodem wordt tot de kalkloze zandgronden gerekend. Aan de noordkant van het Prinses Margrietkanaal, tegen Jistrum aan bevinden zich moerige podzolgronden. Deze bodems bestaan uit een moerige bovengrond (matig fijn zand) met daaronder

een laag leemarm tot sterk lemig, matig fijn zand en een keileemlaag van ten minste 20 centimeter dik. Ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal komen vooral laarpodzolgronden voor. Laarpodzolen hebben een bovengrond van humushoudend lemig fijn zand met een ondergrond van minder lemig en minder fijn zand en een keileemlaag van ten minste 20 centimeter dik.

zandwinning⁵

In het plangebied liggen twee zandwinplassen, die plaatselijk een diepte van 40 meter bereiken. De zandwinconcessie is inmiddels voor een groot deel benut. Aan de noordkant van de westelijke zandwinplas was een groot zanddepot aanwezig, dat als nieuw bedrijfsterreinterrein zal worden ingericht.

bodemverontreiniging

Op de signaleringskaart van de provincie Fryslân staan de mogelijke locaties van bodemverontreiniging vermeld. Deze kaart staat op de website van de provincie. Op één van de locaties in het gebied ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal (industrieterrein Skûlenboarch) heeft in het verleden een kalkzandsteenfabriek gestaan. De bodem ter plaatse is mogelijk verontreinigd. Voor alle mogelijke locaties zal ten behoeve van het MER onderzoek moeten worden gedaan of er daadwerkelijk sprake is van bodemverontreiniging en wat de eventuele ernst hiervan is.

4.2.2 Beoordelingskader bodem

Met het historisch onderzoek en de veldinspectie worden de verdachte deelgebieden en (potentieel) bodembedreigende activiteiten (verleden en heden) in beeld gebracht. De effectbeschrijving voor bodem spitst zich toe op de risico's van mogelijke bodemverontreinigingen en de gemiddelde bodemkwaliteit. Bij het beoordelingskader wordt, kort gezegd, de kwaliteit van de bodem in kaart gebracht, waarbij ook rekening wordt gehouden met de eisen van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). In het Besluit bodemkwaliteit zijn de regels vastgelegd tot kwaliteitsborging voor bouwstoffen, grond en baggerspecie. Dit besluit valt onder de Wet milieubeheer (Wm).

De effecten op de bodem worden in beeld gebracht aan de hand van de volgende aspecten:

1. risico's vrijkomende grond;
2. bodemkwaliteit.

4.2.2.1 Risico's vrijkomende grond

Voor het aspect risico's vrijkomende grond is één criterium geformuleerd. Dit is in het onderstaande beoordelingskader weergegeven en toegelicht.

4.2.2.2 Actuele risico's of spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging

De Wet bodembescherming (Wbb) definieert gevallen van ernstige verontreiniging. Op grond van het saneringscriterium uit de wet wordt bepaald of er bij een geval van ernstige verontreiniging aanleiding is over te gaan tot een vorm van saneren of beheren. Het saneringscriterium heeft tot doel vast te stellen of er sprake is van onaanvaardbare risico's voor mens, voor ecosysteem of op verspreiding van deze verontreiniging, zodat er op korte termijn gesaneerd dient te worden (spoedeisende gevallen). De bodemsanering moet zodanig worden uitgevoerd dat de bodem ten minste geschikt wordt gemaakt voor de beoogde functie na sanering. Ook dient de sanering zodanig te zijn, dat de noodzaak tot nazorg wordt geminimaliseerd. Samengevat betekent dit dat (spoedeisende) gevallen van bodemverontreiniging binnen het plangebied volgens de Wbb gesaneerd moeten worden.

4.2.2.3 Gemiddelde bodemkwaliteit

De gemiddelde bodemkwaliteit wordt vooralsnog bepaald op basis van historisch onderzoek. Als blijkt dat geen locatiedekkend beeld ontstaat van de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem, zal dit overzicht aangevuld worden met een verkennend bodemonderzoek. Dit verkennend onderzoek dient aan te sluiten op de eisen van het Besluit bodemkwaliteit. De kwaliteit van de bodem ter plaatse is mede van invloed op de toepassingsmogelijkheden van de bodem.

⁵ Ontwikkelingsvisie Skûlenboarch, Tauw, 2005

Voor wat betreft het studiegebied zijn binnen de gemeente Achtkarspelen twee actuele bodemverontreinigingslocaties bekend. De eerste locatie is gelegen ter hoogte van de rotonde te Kootstertille. Het betreft hier verontreiniging met minerale olie in de grond. De tweede locatie betreft de Markowei te Kootstertille. Het betreft hier ernstige grondwaterverontreiniging.

tabel 4.2. Beoordelingskader bodem

aspect	criterium	eenheid/parameter
risico's	het verminderen/verwijderen van actuele risico's als gevolg van spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging binnen het plangebied zettingen als gevolg van graafwerkzaamheden bij verandering van ligging van het kanaal	kwantitatief
bodemkwaliteit	verandering in gemiddelde bodemkwaliteit	kwantitatief
	toe-/afname verontreiniging binnen het plangebied	kwantitatief

4.2.3 Beoordelingskader water

Ten westen van het plangebied ligt de Burgumermar, gelegen ten oosten van de kern Burgum. Het meer wordt door het Prinses Margrietkanaal gedeeld in een noordelijk en zuidelijk deel. Aan de randen van het meer, in het bijzonder de randen aan de oostzijde, moet men met ondiepten rekening houden. De waterdiepte bedraagt daar op sommige plekken slechts 50 cm. Het meer is onderdeel van de natte natuur (EHS), en wordt voornamelijk gebruikt voor recreatieve doeleinden. Er zijn verschillende vaarroutes over het meer. Het Prinses Margrietkanaal loopt door het plangebied, langs de beide bedrijventerreinen. Het bedrijventerrein Skûlenboarch bevindt zich ten zuiden van het kanaal; het bedrijventerrein Westkern ligt aan de noordzijde. Op de bedrijventerreinen bevinden zich watergebonden industrieën, die voor hun vervoer mede van water afhankelijk zijn. Ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal liggen twee zandwinplassen in het plangebied. De beide zandplassen zijn van elkaar gescheiden. De waterkwaliteit van de grootste plas, ten zuiden van het bedrijventerrein Skûlenboarch, is goed, die van de kleine plas ten oosten van het bedrijventerrein Skûlenboarch is minder. Deze laatste staat namelijk in open verbinding met het boezemwater (Prinses Margrietkanaal). Daarvoor is een tijdelijke vrijstelling van het bestemmingsplan/ de ontgrondingsvergunning verleend. Dit met het oog op de mogelijkheid dat de verbinding weer ongedaan moet worden gemaakt als een ontwikkelingsvariant wordt gekozen die in wegaanleg tussen het Prinses Margrietkanaal en de oostelijk gelegen zandwininput voorziet. De beide wateren worden beheerd door Wetterskip Fryslân. Bij de waterkwaliteit zal bij de beoordeling van de ingrepen ook moeten worden gekeken naar de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt.

Afhankelijk van het gekozen alternatief of variant, zal het (geo)hydrologische systeem meer of minder beïnvloed worden. Dit kan weer leiden tot afgeleide effecten op landbouw, natuur of bebouwd gebied in de directe omgeving. In het MER wordt onderzocht welke hydrologische en afgeleide effecten optreden als gevolg van het gekozen alternatief. Er wordt onderscheid gemaakt in blijvende en tijdelijke effecten.

Daar waar nodig worden de effecten op het grondwater inzichtelijk gemaakt door een eenvoudige grondwatermodellering, waarbij effecten van de verschillende ingrepen worden bepaald ten opzichte van de referentiesituatie. Deze referentiesituatie is gebaseerd op verwachte autonome ontwikkelingen en de huidige situatie.

In het onderstaande volgen puntsgewijs enkele aspecten die betrekking hebben op de waterkwaliteit van diepe plassen en die relevant zijn voor mogelijke ingrepen in en rond het watersysteem.

waterkwaliteit diepe plassen algemeen

In Nederland komen met uitzondering van enkele pingo's van nature geen diepe plassen voor. De (vele) diepe putten die het Nederlandse landschap nu kent zijn het gevolg van dijkdoorbraken (kolken en wielen) en grondstoffenwinning (zandwinputten, tichelgaten). De waterkwaliteit in diepe plassen (gemiddelde diepte > 6-8 m) is soms bijzonder goed waardoor er bijzondere natuurwaarden tot ontwikkeling kunnen komen. Dit is echter sterk afhankelijk van verschillende

(lokale) factoren, want de waterkwaliteit in diepe plassen kan ook bijzonder slecht zijn. In het algemeen geldt dat diepe plassen meestal steile oevers hebben die weinig ruimte bieden voor een goede ontwikkeling van oever- en waterplanten. Omdat de helderheid van een plas sterk door het aandeel water- en oeverplanten wordt bepaald geldt dan ook dat de kwaliteit van diepe plassen gevoelig is voor nutriënten (fosfaat en stikstof). De nutriëntenbelasting in samenhang met de hydromorfologische kenmerken van een plas bepalen voor een belangrijk deel de uiteindelijke waterkwaliteit.

stratificatie

Een ander aspect dat specifiek van toepassing is op diepe plassen is stratificatie. Zandwinputten kunnen lokaal 40 m diep zijn. Dit betekent dat in deze diepe plassen stabiele stratificatie kan optreden. Dit is een verschijnsel waarbij als gevolg van temperatuurverschillen een gelaagdheid in de waterkolom optreedt. Tussen deze lagen treedt geen menging op, waardoor er ook sprake is van een chemische stratificatie. Zonder diep op dit proces in te gaan, is stratificatie een belangrijk proces dat in diepe plassen bijdraagt aan de waterkwaliteit.

beoordelen effecten

Om effecten van ingrepen te kunnen beoordelen dient de huidige situatie goed in beeld te worden gebracht. Een goed instrument hiervoor is de systeemanalyse, waarbij de kenmerken van het watersysteem in samenhang met de omgeving worden beschouwd. Het gaat hier vooral om het bepalen van de interne en externe nutriëntenbelasting en het bepalen van de draagkracht of robuustheid van het watersysteem. Onderdelen die beschouwd moeten worden zijn:

- externe nutriëntenbelasting:
 - inlaatwater (bv. oppervlaktewater Prinses Margrietkanaal);
 - regenwater;
 - grondwater;
 - oppervlakkige uit- en afspoeling;
 - vogels;
- interne nutriëntenbelasting:
 - fysisch-chemische samenstelling (water)bodem;
- hydromorfologische kenmerken:
 - dimensies (oppervlak, diepte, vorm);
 - oeverstructuur;
- overige:
 - huidige oppervlaktewaterkwaliteit;
 - aanwezige natuurwaarden (mogelijke milieu-indicatoren);
 - huidige ingrepen (wordt er bv. water onttrokken?).

Ook naar de grondwaterstromen en kwel in het gebied zal worden gekeken.

Door bovenstaande factoren te beschouwen zal blijken welke factoren van invloed zijn op en bepalend zijn voor de huidige waterkwaliteit (zgn. stuurvariabelen). Wanneer bekend is hoe het systeem functioneert, kan ook beter worden geschat wat het effect van ingrepen zal zijn. Door gaans wordt aanbevolen eerst een globaal verkennend onderzoek uit te voeren waarbij gebruik wordt gemaakt van huidige gegevens. Indien nodig kunnen aanvullend enkele metingen worden verricht om de huidige waterkwaliteit te kunnen beoordelen. Wanneer blijkt dat er onvoldoende gegevens beschikbaar zijn, kunnen verschillende metingen aan oppervlaktewater, bodem en grondwater plaatsvinden.

verwachting effecten ontwikkeling Skûlenboarch en Westkern

In een aantal varianten zullen de zandwinplassen worden aangetakt aan het Prinses Margrietkanaal. De huidige waterkwaliteit in beide plassen wordt omschreven als beter dan die van het kanaal. De waterkwaliteit in de kleinste plas is minder goed dan die van de grote plas. Dit heeft te maken met het feit dat de kleinste plas in de huidige situatie in open verbinding staat met het kanaal. Als de westelijke plas ook met het kanaal wordt verbonden zal de waterkwaliteit daar minder worden, daar de waterkwaliteit in kanalen doorgaans niet bijzonder goed. Het gaat meestal om sterk gebufferd, nutriënt en zwavelrijk oppervlaktewater. Indien geïsoleerde wateren

die vooral door kwalitatief goed regen- en grondwater worden gevoed in verbinding worden gesteld met voedselrijk oppervlaktewater, wordt de waterkwaliteit eigenlijk nooit beter. Het is dus niet zozeer de vraag of er negatieve effecten zullen optreden, maar eerder hoe groot de omvang hiervan zal zijn.

tabel 4.3. Beoordelingskader water

aspect	criterium	eenheid/parameter
oppervlaktewaterhuishouding (hydrologie)	beïnvloeding oppervlaktewatersysteem	kwalitatief, mate waarin aanpassing van de oppervlaktewaterhuishouding nodig is veiligheid: waterkering waterbergingsmogelijkheden
grondwatersysteem (hydrologie)	beïnvloeding grondwatersysteem	inschatting effecten op basis van profielberekening met grondwatermodel; eerst van autonome effecten en vervolgens van de verschillende alternatieven
waterkwaliteit	de aanwezige kwaliteit van het water in het gebied	kwalitatief; de kwaliteit van het water in het plangebied en de mogelijke waterkwaliteit door ingrepen in het gebied worden aan de hand van een systeem-analyse bepaald

Bij het aspect waterkwaliteit zal vooral worden gekeken naar de waterkwaliteit in de zandwinplas, wanneer de omlegging van het Prinses Margrietkanaal door of vlak langs de zandwinplas komt te liggen.

4.3 Woon-, werk- en leefmilieu

Het thema woon-, werk, en leefmilieu bestaat uit vijf onderdelen. Eerst wordt geluid behandeld, vervolgens externe veiligheid, daarna de onderdelen lucht, landbouw en als laatste onderdeel recreatie. Het aspect visuele hinder is opgenomen in de paragraaf landschap. Aan het einde van deze paragraaf is voor alle vijf onderdelen het beoordelingskader opgenomen.

huidige situatie en autonome ontwikkelingen

4.3.1 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen geluid

Met betrekking tot het onderdeel geluid is het van belang dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de akoestische knelpunten in de huidige situatie en in de situatie bij autonome ontwikkeling zullen zijn. Bij de alternatieven zal er plaatselijk sprake zijn van geluidbelasting. Dit geldt vooral voor de bestaande woningen die binnen de invloedssfeer van de voorgenomen wijzigingen komen te liggen.

Voor de bedrijventerreinen van Skûlenboarch en Westkern is sprake van meerdere geluidsbronnen, te weten het wegverkeer op het omliggende wegennet, scheepvaart, nabijgelegen zandwingebieden en de aanwezige industrie binnen het plangebied. De criteria die in het onderdeel geluid worden gehanteerd hangen sterk samen met grenswaarden en/of richtwaarden die worden gehanteerd bij een gezoneerd industrieterrein (uitgangspunt voor het akoestisch onderzoek) en de overige activiteiten. De voorkeursgrenswaarde voor een gezoneerd industrieterrein bedraagt 50 dB(A)⁶ etmaalwaarde. De etmaalwaarde is een getal om de geluidsbelasting uit te drukken. Voor de omliggende woningen is de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) op de gevel van de woning.

bestaande akoestische situatie en autonome ontwikkeling

In en rond het studiegebied vinden in de bestaande situatie activiteiten plaats die zorgen voor een geluidsbelasting in het gebied. In de huidige situatie zijn het wegverkeerslawaai en de bestaande industriële activiteiten maatgevend voor het omgevingsgeluid in het plangebied. In het studiegebied bevindt zich één doorgaande route voor het (vracht)verkeer, de N369. De N369

⁶ Eenheid waarmee de sterkte van het geluid wordt weergegeven.

loopt van de aansluiting met de N31 ter hoogte van Drachten tot aan de aansluiting met de N355 ter hoogte van Twijzel. De weg vormt de belangrijkste verbindingsroute van en naar de bedrijventerreinen Skûlenboarch en Westkern.

De beide aanwezige bedrijventerreinen in het gebied, Westkern en Skûlenboarch, zijn aangemerkt als gezoneerd bedrijventerrein. Rondom de beide bedrijventerreinen is een zone (contour) vastgesteld van 50 dB(A). Concreet betekent dit dat activiteiten op het bedrijventerrein er niet toe mogen leiden dat het geluidsniveau (geluidsbelasting) buiten de vastgestelde contour boven deze 50 dB(A) uitstijgt. Bij nieuwe bedrijventerreinen worden in het daarbij behorende ruimtelijke plan de zones aangegeven. Dergelijke zones fungeren als een buffer tussen geluidsbronnen en gevoelige objecten.

De meest relevante geluidbronnen in het gebied zijn:

- verkeer op de provinciale weg N369;
- lokaal verkeer op het onderliggende wegnet;
- industriële activiteiten op de gezoneerde industrieterreinen en in de zandwingebieden.

4.3.1.1 Bepaling van de verwachte geluidemissies

De geluiduitstraling van het industrieterrein is een gevolg van de geluidemissies van de verwachte activiteiten. De geluiduitstraling wordt begrensd doordat in de directe omgeving van het bedrijventerrein woningen zijn en blijven, waarvoor in deze fase van het onderzoek als uitgangspunt geldt dat ze een geluidbelasting van 50 dB(A) mogen hebben.

Als er sprake is van uitbreiding van de industriegebieden, zal aan de hand van de kavelindeling het aantal bronnen met bijbehorende bronvermogens worden bepaald. In het rekenmodel zal per kavel een bron worden ingevoerd met een bepaald bronvermogen, afhankelijk van de kavelgrootte. Van een groot aantal bedrijfscategorieën is uit ervaring en uit de literatuur globaal bekend welke geluidemissies te verwachten zijn. Deze te hanteren indeling is gebaseerd op de categorisering zoals is weergegeven in het boekje “Bedrijven en Milieuzonering” van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Hierbij speelt de hinderbeleving per bedrijfscategorie een grote rol. Relatief grote afwijkingen door het al of niet toepassen van geluidbeperkende maatregelen zijn echter mogelijk. De uiteindelijke beoordeling vindt plaats op basis van de vergunningsaanvraag.

Bij de ontwikkeling van het gebied en de aanleg van nieuwe wegen en bruggen verandert ook de geluidssituatie die dit verkeer veroorzaakt. Aan de hand van de nieuwe aantallen verkeersbewegingen zullen de effecten daarvan worden berekend.

4.3.1.2 Toe te passen methoden, modellen en technieken

Met behulp van Standaard Rekenmethode II (SRM II) zal de huidige akoestische situatie, de autonome ontwikkeling (referentiesituatie) en een aantal alternatieven in kaart worden gebracht. Het betreft het geluid van het verkeer, de industrie en van de overige geluidbronnen. De bepaling van het aantal gehinderden en het geluidbelast oppervlak zullen in eerste instantie worden bepaald met gridberekeningen waarbinnen in combinatie met het ACN-bestand⁷ het aantal gehinderden kan worden bepaald.

detailniveau

Het detailniveau van de berekeningen is zo, dat in het MER de effecten voldoende nauwkeurig worden beschreven. Nadat een bepaald alternatief voor nadere uitwerking is gekozen, zullen de effecten op het niveau van de afzonderlijke woning in beeld moeten worden gebracht. In het kader van de vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan is het mogelijk noodzakelijk dat een meer verfijnd onderzoek wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld om de maatregelen nader te dimensioneren. De modellering zal in de MER-fase zodanig zijn, dat modelverfijningen en verrijkingen van het model ten behoeve van latere fases relatief eenvoudig mogelijk zijn.

⁷ Bestand Adrescoördinaten Nederland

De gridberekeningen worden uitgevoerd conform SRM II en het akoestisch rekenprogramma Geonoise v5.43. Door deze uniforme methodiek zullen de verschillen in de varianten gekwantificeerd worden.

4.3.1.3 Projectresultaat

Belangrijk is dat uit het akoestisch onderzoek duidelijk wordt waar de effecten van het geluid (akoestisch ruimtebeslag, aantal gehinderden, en verstoring in natuurgebieden) toenemen en waar deze afnemen. Per te onderzoeken alternatief zal het netto-effect worden aangegeven. Daarmee wordt inzichtelijk of en in welke mate de alternatieven zich op dit onderdeel onderscheiden.

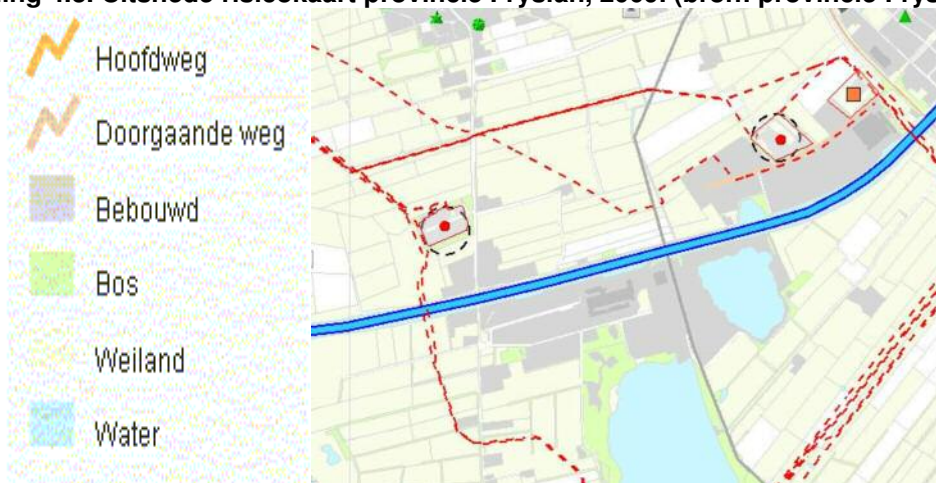
4.3.2 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen externe veiligheid

Voor deze startnotitie is een inventarisatie gemaakt, met daarin aandachtspunten voor het onderdeel externe veiligheid. De afbeeldingen 4.2 en 4.3 geven een beeld van het gebied, van belang voor het aspect externe veiligheid. De aangegeven gebieden op afbeelding 4.2 geven een mogelijkheid weer van de toekomstige situatie, en niet de definitieve (toekomstige) situatie. De blauwe lijn op de kaart geeft een indruk van de situatie als het kanaal mogelijk wordt omgelegd. Het rode vlak op de afbeelding is vergelijkbaar met de huidige omvang van het bedrijventerrein Skûlenboarch. Een definitieve keuze zal worden gemaakt aan de hand van de verschillende alternatieven. De situatie in afbeelding 4.2 geeft de huidige situatie weer.

afbeelding 4.2. Te inventariseren gebied. (bron: eindrapport Koppelkansen, DHV 2006)

afbeelding 4.3. Uitsnede risicokaart provincie Fryslân, 2009. (bron: provincie Fryslân)

Volgens deze risicokaart (afbeelding 4.3) zijn er diverse risicovolle activiteiten in en rond het plangebied. De blauwe lijn in de kaart is het Prinses Margrietkanaal. De volgende risicovolle activiteiten zijn in het gebied aanwezig:

1. aardgastransportleidingen (NAM en Gasunie); rode onderbroken lijn in afbeelding 4.3:
 - transportroute: N-505-69-KR-008 (Gasunie):
 - bevoegd gezag: ministerie van VROM⁸;
 - maximale druk: 40 bar;
 - diameter: 114 cm;
 - diepteligging: 73 cm;
 - PR 10-6 contour: 0 meter;
 - invloedsgebied en hoogte groepsrisico: onbekend.
 - transportroute: A-604-KR-003 (Gasunie); rode onderbroken lijn in afbeelding 4.3:
 - bevoegd gezag: ministerie van VROM;
 - maximale druk: 66,2 bar;
 - diameter: circa 450 cm²
 - diepteligging: 183 cm;
 - PR 10-6 contour: 0 meter;
 - invloedsgebied en hoogte: onbekend;
2. procesinstallatie (gasbehandeling) Tytsjerksteradiel 100; in afbeelding 4.3 weergegeven met een rode cirkel:
 - PR 10-6 contour: 100 meter;
 - invloedsgebied en hoogte groepsrisico: onbekend (indien nodig opvragen bij bevoegd gezag);
 - bevoegd gezag; ministerie van EZ⁹;
 - maatgevend scenario: onbekend.

Binnen 100 meter van de risicobron mogen geen kwetsbare objecten worden geprojecteerd en gerealiseerd.
3. procesinstallatie Kootstertille; op afbeelding 4.3 weergegeven met een oranje vierkant:
 - PR 10-6 contour: 100 meter;
 - invloedsgebied en hoogte groepsrisico: onbekend (indien nodig opvragen bij bevoegd gezag);
 - bevoegd gezag; ministerie van EZ⁹;
 - maatgevend scenario: onbekend.

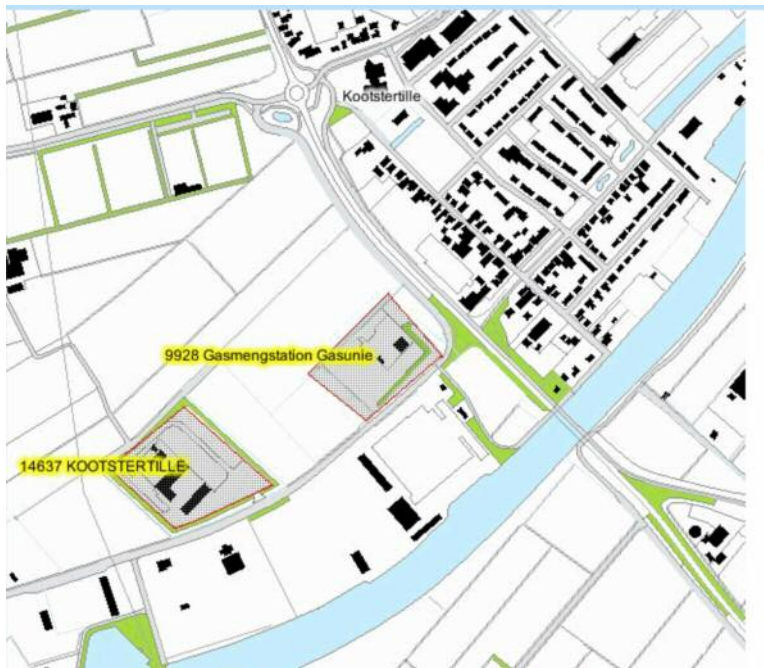
Binnen 100 meter van de risicobron mogen geen kwetsbare objecten worden geprojecteerd en gerealiseerd.
4. gasmengstation Gasunie, BRZO'99 (PBZO)¹⁰:
 - PR 10-6 contour: onbekend (indien nodig opvragen bij bevoegd gezag);
 - invloedsgebied en hoogte groepsrisico: 500 meter; hoogte groepsrisico zie afbeelding 4.5;
 - bevoegd gezag: provincie Fryslân;
 - maatgevend scenario: explosie.

⁸ Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu.

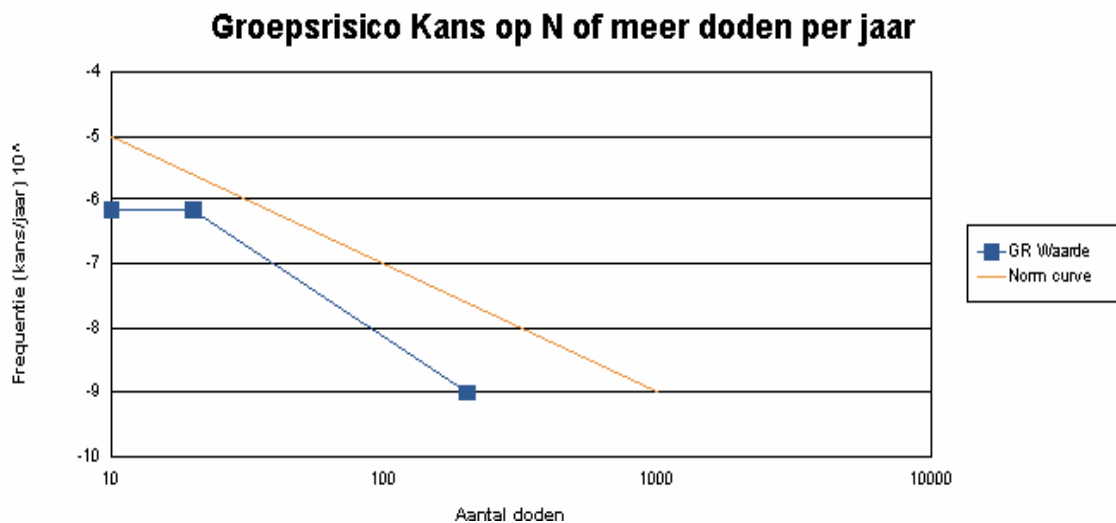
⁹ Ministerie van Economische Zaken.

¹⁰ PBZO staat voor PreventieBeleid Zware Ongevallen.

afbeelding 4.4. BRZO¹¹ inrichting Gasmengstation en procesinstallatie Kootstertille, bron: rapport risicokaart provincie Fryslân

afbeelding 4.5. Groepsrisico BRZO'99 inrichting Gasmengstation. bron: rapport risicokaart provincie Fryslân

In bovenstaande grafiek is te lezen dat het groepsrisico beneden de oriëntatiewaarde ligt. Ontwikkelingen in de nabijheid (500 meter, invloedsgebied) van het gasmengstation kunnen voor een toename van het groepsrisico zorgen. Hier dient rekening mee gehouden te worden en bij toename van het groepsrisico dient het bevoegd gezag hierover een verantwoording te maken.

In het gebied is een hoogspanningsleiding aanwezig, die ten oosten van het bedrijventerrein Skûlenboarch en aan de westzijde van Westkern het Prinses Margrietkanaal kruist. Deze leiding vormt geen belemmering voor de voorgestelde ontwikkelingen in het gebied.

¹¹ BRZO staat voor Besluit Risico Zware Ongevallen 1999. In dit besluit staan de criteria die aangeven welke inrichtingen (bedrijven) een risico hebben op zware ongevallen. Dit hangt samen met de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Bedrijven die onder dit besluit vallen, zijn zogenaamde BRZ-bedrijven. Voor deze bedrijven gelden strengere regels ten opzichte van andere bedrijven.

4.3.3 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen luchtkwaliteit

De voorgenoemde activiteit zal moeten voldoen aan de eisen die in de Wet Milieubeheer¹² zijn neergelegd op het gebied van luchtkwaliteit. In hoofdstuk 5 van deze wet zijn de regels en eisen met betrekking tot luchtkwaliteit opgenomen. In het gebied rondom Skûlenboarch en Westkern staat een aantal ontwikkelingen op stapel, vooral op infrastructureel gebied, zoals de aanleg van een nieuwe autoweg, die voor een deel ten westen van Burgum komt. Het project Skûlenboarch en Westkern zal moeten voldoen aan de eisen die voor de luchtkwaliteit gelden. Onderzoek moet aantonen of dit ook daadwerkelijk het geval is. Op dit moment zijn er (nog) geen kritieke punten aanwezig, waardoor er nu al sprake is van knelpunten op het gebied van luchtkwaliteit¹³.

4.3.4 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen landbouw

De provincie Fryslân heeft van oudsher een belangrijke landbouwfunctie. Ook in de toekomst zal de landbouw een belangrijke functie blijven vervullen. De verwachting is dat het aantal agrarische bedrijven afneemt, en dat de overgebleven bedrijven een grotere omvang hebben. De landbouw is een belangrijke sociaaleconomische drager van het landelijk gebied, en vervult daarnaast een rol in het beheer van het agrarische cultuurlandschap. De verwachting voor de komende periode is dat de schaalvergroting zich binnen de landbouw zal voortzetten¹⁴. Naast schaalvergroting zal de landbouw zich ook verbreden en verdiepen. De landbouw zal zich ook meer richten op andere activiteiten, zoals recreatie en natuurbeheer. In de landbouw zal de agrarische functie gecombineerd worden met andere activiteiten in het landelijk gebied en worden afgestemd op de in het gebied aanwezige kwaliteiten. In het studiegebied, zowel ten noorden als ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal, bevinden zich enkele agrarische ondernemingen. Bij uitbreiding van de industriële bedrijventerreinen en bij de mogelijke kanaalomlegging verdwijnen er naar verwachting agrarische gronden en mogelijk zelfs bedrijven.

4.3.5 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen recreatie

Fryslân heeft verschillende (cultuur)toeristische en recreatieve mogelijkheden. De toeristische sector is in de provincie Fryslân een belangrijke sector en daarmee ook een belangrijke bron van werkgelegenheid. Het is, net als de landbouw, een belangrijke sociaaleconomische drager. Recreatieve voorzieningen zijn soms gekoppeld aan de landbouw. In de provincie wordt ruimte geboden voor uitbreiding van bestaande recreatieve voorzieningen, evenals aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

beoordelingskader woon-, werk- en leefmilieu

4.3.6 Beoordelingskader geluid

Om inzichtelijk te kunnen maken wat de onderlinge verschillen tussen de alternatieven zijn, worden binnen het thema geluid twee aspecten onderscheiden, te weten industrielawaai en het geluid van het verkeer. Binnen die aspecten wordt het aantal geluidsbelaste woningen als criterium gehanteerd. Aangezien de geluidseffecten gedurende de aanleg van de wegen en bedrijventerrein van tijdelijke aard zijn, worden deze effecten niet meegenomen in het beoordelingskader.

Bij het industrielawaai gaat het om het lawaai dat afkomstig is van de industrieterreinen en de zandwinplassen.

tabel 4.4. Beoordelingskader geluid

aspect	criterium	eenheid/parameter
industrielawaai	aantal geluidsbelaste woningen	modelberekening
	geluidbelast oppervlak buiten bedrijventerrein	
verkeersbewegingen	aantal geluidsbelaste woningen	modelberekening

¹² De Wet milieubeheer wordt ook wel afgekort tot Wm

¹³ Streekplan provincie Fryslân 'Om de kwaliteit fan de romte', 2007

¹⁴ Streekplan provincie Fryslân 'Om de kwaliteit fan de romte', 2007

aspect	criterium	eenheid/parameter
	geluidbelast oppervlak buiten bedrijventerrein	

4.3.7 Beoordelingskader externe veiligheid

In de huidige situatie zijn er in en rondom het plangebied enkele risicovolle activiteiten. Deze risicovolle activiteiten hebben alle te maken met het vervoer en de verwerking van aardgas. Dit zijn:

- aardgastransportleidingen;
- aardgasprocesinstallaties;
- aardgasmengstation.

In het MER zullen de effecten voor externe veiligheid worden getoetst aan de normen voor het plaatsgebonden risico en de richtlijnen voor het groepsrisico.

tabel 4.5. Beoordelingskader externe veiligheid

aspect	criterium	eenheid/parameter
externe veiligheid	plaatsgebonden risico (norm)	contour rondom risicovolle activiteit (kwantitatief, in meters)
	groepsrisico (richtlijn)	fN-curve en kengetallen (kwantitatief)

4.3.8 Beoordelingskader lucht

In het Besluit Luchtkwaliteit is vastgelegd dat ruimtelijke plannen, die van invloed zijn op de luchtkwaliteit, getoetst dienen te worden aan de voor dat plan relevante grenswaarden.

Het landelijk geurbeleid is erop gericht om nieuwe vormen van en toename van geurhinder te voorkomen. Voor de milieueffectrapportage is het daarom van belang te onderzoeken of er geurgevoelige bestemmingen in het plangebied zijn en ook bronnen, die onacceptabele geurhinder kunnen veroorzaken.

Geurhinder door verkeer wordt niet in beeld gebracht, daar hiervoor geen beleid bestaat.

tabel 4.6. Beoordelingskader lucht

aspect	criterium	eenheid/parameter
lucht	overschrijding grenswaarden	kwalitatief
	onacceptabele geurhinder bij geurgevoelige bestemmingen	kwalitatief

4.3.9 Beoordelingskader landbouw

Voor landbouw zal voor elk van de alternatieven de afname van de oppervlakte landbouwgrond (uitgedrukt in aantal ha.) in beeld worden gebracht, en op de positie van de landbouwbedrijven zal worden ingegaan.

tabel 4.7 Beoordelingskader landbouw

aspect	criterium	eenheid/parameter
landbouw	afname oppervlakte landbouwgrond	kwantitatief (ha)
	doorsnijding huiskavels	kwalitatief

4.3.10 Beoordelingskader recreatie

Voor recreatie zal voor elk van de alternatieven de toe- of afname van de oppervlakte aan recreatiegebied in beeld worden gebracht.

tabel. 4.8 Beoordelingskader recreatie

aspect	criterium	eenheid/parameter
recreatie	toe- of afname oppervlakte recreatiegebied	kwantitatief (ha)
	beschrijving toe/afname type recreatiegebieden	kwalitatief

4.4 Natuur

Het thema natuur, dat in de MER-procedure verder wordt uitgewerkt, bestaat uit twee onderdelen. Eerst zal worden ingegaan op natuurwaarden die in het gebied aanwezig zijn. Denk daarbij aan een beschrijving van de aanwezige biotopen en de daarin levende soorten planten en dieren. Daarbij wordt in het bijzonder ingegaan op nationaal en/of regionaal zeldzame soorten van de diverse Rode Lijsten. Het tweede gedeelte bestaat uit het juridische kader en gaat in op de aanwezigheid van, en op de effecten van het plan; voorts op beschermde soorten en op gebieden binnen het plangebied.

In deze startnotitie wordt ook ingegaan op de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische kenmerken van het plangebied. Bij dit thema wordt onder meer ingegaan op de landschapstypen, landschappelijke en cultuurhistorische ensembles en archeologie. Het thema landschap, cultuurhistorie en archeologie is in paragraaf 4.5 nader uiteengezet.

De grootte van het studiegebied voor het onderdeel natuur is afhankelijk van het te kiezen alternatief en vooral van de reikwijdte van effecten van de verschillende alternatieven op de natuur. De alternatieven zijn beschreven in hoofdstuk 3. In afbeelding 4.6 is globaal het kader aangegeven, waarbinnen de alternatieven (mogelijk) gerealiseerd zullen worden.

4.4.1 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen natuur

In het studiegebied liggen biotopen met een zeer uiteenlopend karakter en elk met hun eigen soorten planten en dieren. Een deel van die biotopen ligt binnen de begrenzing van de EHS, en kent daardoor een zekere bescherming (zie onder beschermde gebieden). Een ander deel is volgens het streekplan (lit.5.) aangemerkt als natuur die buiten de EHS is gelegen. Het gaat om de gronden rondom de grote zandwinplas, ten zuiden van het bedrijventerrein Skûlenboarch, en de pingoruïne¹⁵. Daarnaast gaat het om de aanwezige houtwallen en singels in het gebied. In het streekplan is ten aanzien van deze gebieden opgenomen dat hiervoor een passende bestemming moet worden gevonden. Deze bestemming zal gericht moeten zijn op het behoud en het ontwikkelen van natuurwaarden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met de (aanwezige) biodiversiteit, door bescherming en ontwikkeling van ecosystemen. Natuur, waaronder de intrinsieke waarde van natuur, dient bij ruimtelijke ontwikkelingen de ruimte te krijgen. Ook moet er rekening worden gehouden met het leefgebied van soorten.

beschermde gebieden

In de directe omgeving van het plangebied bevinden zich geen Natura 2000-gebieden¹⁶. De dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op grote afstand van het gebied rondom Skûlenboarch en Westkern. Het gebied 'De Alde Faenen' bevindt zich op 13 km afstand, het gebied 'De Grootte Wielen' op 14 km en het Lauwersmeer bevindt zich op 16 km afstand. Door deze grote afstand, de tussenliggende bebouwing en de aanwezige infrastructuur zullen de activiteiten rondom Skûlenboarch en Westkern geen effect hebben op de beschermde natuurwaarden in deze Natura 2000-gebieden. Gelet op de afstand en tussenliggende bebouwing zal er van de activiteiten rondom Skûlenboarch en Westkern ook van externe werking geen sprake zijn.

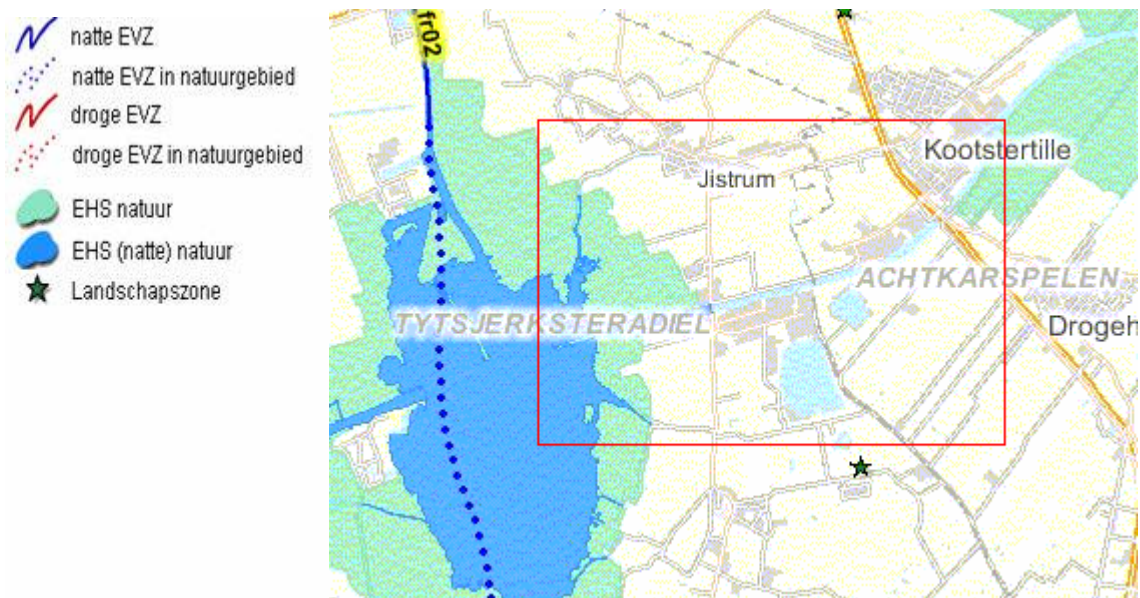
De westkant van het bedrijventerrein Skûlenboarch ligt vlakbij de EHS¹⁷ gelegen rondom het Burgummermar en een natte Ecologische Verbindingszone (EVZ) langs het Prinses Margrietkanaal zie afbeelding 4.6. Mogelijke effecten van de voorgenomen activiteiten op de EHS dienen nader onderzocht te worden. Bij een aantal alternatieven (zie hiervoor uitgebreid hoofdstuk 3 van de startnotitie) wordt de EHS (mogelijk) doorsneden).

¹⁵ Een pingoruïne is een landschapselement in een permafrost situatie; een pingoruïne is een kom of gat gevuld met water en/of veengrond; hij is ontstaan doordat een ijslens in de bodem na het beëindigen van de permafrost is gesmolten.

¹⁶ Een Natura 2000-gebied is beschermd natuurgebied, dat in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 worden aangewezen.

¹⁷ EHS is de afkorting voor Ecologische Hoofdstructuur.

Afbeelding 4.6. De EHS in de omgeving van het plangebied [lit. 2]

beschermde soorten

Op de internetpagina¹⁸ van de provincie Fryslân staan waarnemingen van de volgende middelzwaar en zwaar beschermde soorten [lit. 6.]. De Heikikker komt voor in het kilometerhok (een gebied van 1 bij 1 kilometer) waar het Prinses Margrietkanaal aansluit op het Burgumermar. De Waterspitsmuis komt in het atlasblok¹⁹ voor waar het studiegebied zich bevindt en in de kilometerhokken tussen het Burgumermar en de zandplas (Binnenvliet; deze zandplas is een pingoruline). Ook de Das is waargenomen in het gebied tussen het Burgumermar en de Binnenvliet. Bij de Skûlenboarchput komen bijzondere planten in pioniervegetaties voor, zoals Dwergbloem, Dwergvlas, Borstelbies en Echt duizenguldenkruid. In het MER zal dit gebied nader worden geanalyseerd, o.a. op de betekenis ervan voor de Rode lijstsoorten [lit. 7].

De Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Watervleermuis en Meervleermuis komen overal op en rond het gebied voor. Deze soorten kunnen mogelijk verblijfplaatsen hebben in gebouwen op het industrieterrein. Daarnaast zullen de wateren (plassen en kanaal) waarschijnlijk als foerageergebied gebruikt worden. Bomenrijen en andere lijnvormige elementen fungeren als migratieroute. Volgens Natuurloket [lit. 8.] komen geen zwaarder beschermde plantensoorten voor (alleen tabel 1 soorten) in het gebied of de omgeving daarvan. Wel komen verscheidene broedvogels voor in het plangebied en de omgeving daarvan. De gegevens van RAVON [lit. 9] overlappen met de gegevens van de provincie.

Voor de bovengenoemde, middelzwaar en zwaar beschermde soorten, is in het kader van de Flora- en faunawet nader onderzoek nodig om de effecten van het plan op deze soorten te bepalen. Voor zwaar beschermde soorten is, als er een conflict met de Flora- en faunawet blijkt te zijn, een ontheffing noodzakelijk. Indien volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, is vrijstelling van ontheffing mogelijk voor middelzwaar beschermde soorten. Als de werkzaamheden niet volgens de gedragscode worden uitgevoerd, is er ook een ontheffing nodig voor middelzwaar beschermde soorten als er sprake is van negatieve effecten.

Een aparte categorie vormen de weidevogels. Naast bescherming door de Flora- en faunawet kent de provincie Fryslân beleid, dat gericht is op de instandhouding van weidevogels. Aantasting van weidevogelgebieden dient te worden gecompenseerd. Het houtwallen- en singellandschap in het plangebied is ongeschikt voor weidevogels. In de open graslanden rond het Burgumermar, gelegen aan de westzijde van het plangebied, komen wel weidevogels voor.

¹⁸ <http://www.fryslan.nl/binfo4/atlasnatuur/geoportaal.html?atlas=milieu&kaart=dna>

¹⁹ Een gebied van 5 bij 5 kilometer.

natuurwaarden algemeen

In de MER-procedure worden de in het plangebied aanwezige natuurwaarden met een '*landschapsecologische bril*' bekeken. Daarbij wordt gekeken hoe het landschap in elkaar zit, welke biotopen er voorkomen, welke soorten er in het landschap leven en hoe het landschap door deze soorten wordt gebruikt. Daarbij wordt de focus gelegd op nationaal en/of regionaal zeldzame soorten, die voorkomen op de Rode Lijst. Voor de alternatieven wordt onderzocht wat de effecten op deze natuurwaarden zijn.

gebiedsbescherming in een ecologische beoordeling

Bij een ecologische beoordeling dient onderzocht te worden of de beoogde plannen een bedreiging vormen voor beschermde (natuur)gebieden (Natura 2000 en EHS) in de directe omgeving van het plangebied. Dit kan in de vorm van directe of indirecte effecten. Indien de werkzaamheden een beschermd natuurgebied negatief beïnvloeden dient nader onderzoek gedaan te worden naar de effecten op beschermde natuurwaarden van het natuurgebied.

soortenbescherming (inclusief weidevogels) in een ecologische beoordeling

In een ecologische beoordeling worden ten aanzien van soortbescherming de volgende vragen beantwoord:

- komen in het plangebied beschermde soorten voor?
- zo ja, worden deze bij realisatie van het plan geschaad?
- zo ja, kunnen negatieve effecten op deze soorten volkomen voorkomen worden?
- als de vorige vraag met nee wordt beantwoord en verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden worden is een Flora- en faunawet ontheffingsaanvraag nodig. Dit zal in het MER worden aangegeven. In dat geval wordt geadviseerd of, en zo ja welke mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn;
- mogelijke effecten van de werkzaamheden op natuurwaarden zijn:
 - vernietiging van habitats;
 - aantasting van habitats;
 - verstoring van soorten en hun habitats;
 - (tijdelijke) barrièrewerking door de werkzaamheden aan het kanaal.

Hierbij wordt niet alleen gekeken naar de omvang van het plangebied. Voor natuur wordt de omvang van het plangebied bepaald door de reikwijdte van de effecten die de voorgenomen activiteiten hebben. Daarbij kan het onder meer gaan om de uitstraling van licht en geluid van bedrijven op de omgeving.

tabel 4.7. Beoordelingskader natuur

aspect	criterium	eenheid/parameter
natuurwaarden algemeen	effecten op biotopen en soorten in het plangebied	kwalitatieve beschrijving van biotopen en soorten, en de effecten van de alternatieven daarop
Natuurbeschermingswet 1998	negatief effect op doelstellingen Natura 2000-gebieden	kwantitatief (aantal hectares habitatverlies voor kwalificerende habitats en doelsoorten) Kwalitatief (mate van verstoring op kwalificerende soorten)
EHS	negatief effect op EHS	kwalitatief: aantasting wezenlijke kenmerken en waarden EHS kwantitatief: verlies aantal hectares

het onderzoek

Voor de te ondernemen activiteiten zelf, en voor de aanlegfase, die daaraan voorafgaat, dienen de mogelijke effecten op beschermde gebieden (Natuurbeschermingswet, EHS) en beschermde soorten (Flora- en faunawet) te worden onderzocht. Het onderzoek zal bestaan uit een inventa-

risatie van de aanwezige natuurwaarden op basis van openbare (internet)bronnen²⁰ en een beoordeling van de mogelijke effecten van de plannen en activiteiten op de relevante natuurwaarden. Nagegaan zal worden of voor het Milieueffectrapport aanvullend veldonderzoek nodig is. De provincie Fryslân zal, indien nodig, aanvullend onderzoek laten uitvoeren.

4.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

4.5.1 Huidige situatie en autonome ontwikkelingen van landschap en cultuurhistorie
Het gebied rondom het buurtschap Skûlenboarch en het bedrijventerrein Westkern maakt onderdeel uit van het Nationale landschap 'Noardlike Fryske Walden'. In het streekplan van de provincie zijn de kernkwaliteiten van dat gebied omschreven. Het landschap 'Noardlike Fryske Walden' betreft een fijnmazig veenontginningslandschap met een smalle strokenverkaveling. Deze strokenverkaveling is één van de kernkwaliteiten van dit landschap, en kent een bijzondere lengte-breedteverhouding van 4:1 - 5:1, afhankelijk van de periode waarin de ontginning van het veen heeft plaatsgevonden. Op sommige plaatsen is er zelfs sprake van (on)regelmatige blokverkaveling. Op de perceelsgrenzen zijn bomen aangeplant. Hier en daar zijn aan de waterkant spontaan elzensingels ontstaan, met geleidelijke overgangen naar open enclaves, met daartussen mieden, hooilanden en plaatselijk esgronden. Deze elzensingels zijn ook één van de kenmerken voor dit landschapstype. Het landschappelijke lijnenspel wordt versterkt door wegen en paden die zijn voorzien van laanbeplanting. Andere kenmerken van het gebied zijn de kleinschalige patronen van lintbebouwing en het relatief dichte netwerk van houtwallen (hegedyken).

Naast de karakteristieke verkaveling zijn er ook structurerende elementen in het landschap aanwezig. Het gaat hier om elementen als beplanting, aardkundige elementen (pingoruïnes, dobben²¹), lintdorpen, wegen en paden met laanbeplanting. Daarnaast komen er in het gebied specifieke vormen van esstructuren voor. In het noorden van het gebied, behorende tot de 'Noardlike Fryske Walden', zijn plaatselijk de pingoruïnes aan te treffen.

afbeelding 4.7. Het landschap ten zuiden van het Prinses Margrietkanaal, ten zuiden van de kern Skûlenboarch. Foto W. Burger

²⁰ Zoals de Digitale Natuuratlas Fryslân en de website van Ravon, voor verspreidingskaarten voor vissen, amfibieën en reptielen.

²¹ Dobben zijn meestal gegraven poelen voor drink- of bluswater (dobbe is typisch noordelijke benaming).

Het landschap waar de ontwikkelingen plaats zullen vinden, kenmerkt zich door een afwisseling van opstreckende verkavelingen van de woudontginningen, en de onregelmatige verkaveling van de esstructuren. Deze esstructuren komen vooral voor rondom het Burgumermar. Gedeeltelijk ligt het plangebied op de overgang van hogere woudontginningslandschap naar de oeverlanden van het Burgumermar. Nabij het buurtschap Skûlenboarch ligt het gelijknamige bedrijventerrein, dat aan de noordzijde grenst aan het Prinses Margrietkanaal. Aan de zuid- en oostzijde van het bedrijventerrein liggen twee zandwinputten. In de huidige situatie kent het gebied rondom dit bedrijventerrein en rondom Westkern hoofdzakelijk een agrarisch bestemming. De aanwezige bebouwing bestaat dan ook voornamelijk uit boerderijen en bijgebouwen. Er zijn geen MIP-objecten²² in het gebied aanwezig. Wel is ten zuiden van de kruising Skûlenboarcherweg/Joerelaan een rijksmonument (RM)²³ gelegen. Het betreft een kop-rompboerderij.

4.5.2 Huidige situatie en verwachte verstoring/aantasting archeologie

Voor het onderdeel archeologie zal gebruik worden gemaakt van de Friese Archeologische Monumentenkaart Extra (FAMKE). De FAMKE geeft inzicht in de aanwezige en te verwachten archeologische waarden in de provincie Fryslân. Uit de FAMKE blijkt of, en zo ja, welke onderzoeksinspanningen noodzakelijk zijn bij bodemingrepen van een bepaalde omvang op een bepaalde locatie. Binnen het plangebied zijn geen aangetoonde archeologische waarden bekend.

Om de verschillende varianten te vergelijken op het aspect archeologie gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- hoe groter het oppervlak van de bodemingrepen, hoe groter de kans op aantasting van archeologische waarden;
- tijdelijke werken in het kader van de uitvoering kunnen ook verstorend zijn en dienen ook bij de vergelijking betrokken te worden;
- de FAMKE²⁴ geeft informatie over de archeologische potentie van het gebied, maar er zal altijd veldonderzoek nodig zijn, in ieder geval om de varianten te kunnen vergelijken, maar mogelijk ook in het kader van de uitvoering van de werkzaamheden;
- het opgraven van een intacte vuursteenvindplaats, indien nodig, kost veel geld.

Om de varianten goed te kunnen vergelijken dient in het kader van de MER archeologisch booronderzoek te worden uitgevoerd:

- ter plaatse van de mogelijke omlegging (in verschillende varianten) van het Prinses Margrietkanaal;
- onderzoek naar de waarde van eventueel bedreigde pingoruïnes en hun mogelijke vervanger(s) (waardevolle pingoruïnes in de nabijheid die beschermd kunnen worden);
- onderzoek naar de waarde van vuursteenvindplaatsen (de roze stippen op de FAMKE) indien deze worden bedreigd.

4.5.3 Beoordelingskader landschap en cultuurhistorie

In de huidige situatie wordt het landschap rondom Skûlenboarch en Westkern gekenmerkt door een zeer herkenbare en aanwezige verkavelingstructuur. Dit landschap en de mate waarin het landschap wordt beïnvloed door de voorgenomen activiteiten wordt beoordeeld aan de hand van de volgende aspecten:

- aanwezige landschapstypen en onderdelen daarvan;
- aanwezig landschappelijk-cultuurhistorische ensembles: waarbij elementen in het landschap, zoals esstructuren, oeverlanden en beplantingselementen in samenhang worden beoordeeld.

²² Het MIP staat voor Monumenten Inventarisatieproject. Dergelijke objecten kennen geen wettelijke bescherming, maar bezitten wel een cultuurhistorische waarde waarmee zorgvuldig omgesprongen dient te worden.

²³ RM staat voor rijksmonument. Dergelijke monumenten zijn beschermd op grond van de Monumentenwet 1988. Doel van deze bescherming is het in stand houden van de monumentale en cultuurhistorische waarden.

²⁴ De FAMKE is terug te vinden via: <http://www.fryslan.nl/binfo/chk/inhoud/startchk.html>

visuele hinder

Het gebied dat landschappelijk wordt beïnvloed zal vanwege de visuele effecten van de ingrepen groter zijn dan het plangebied.

Bij het beoordelen van de effecten voor cultuurhistorie gaat het om de veranderingen in de cultuurhistorische structuren en objecten. De beoordeling van de verschillende alternatieven en varianten betreft de aspecten van cultuurhistorie, in samenhang met de landschappelijke waarden.

De navolgende tabel geeft de criteria waarop de alternatieven in het MER worden beoordeeld. Dit gebeurt voor zowel de huidige situatie, de autonome ontwikkeling als voor de alternatieven.

tabel 4.8. Beoordelingskader landschap en cultuurhistorie

aspect	criterium	parameter
landschapstypen en onderdelen daarvan (woudontginningen)	aantasting, doorsnijding of wijziging van karakteristieken (kernkwaliteiten), landschappelijke structuren/patronen, landschapselementen aantasting van de visuele kwaliteit van het gebied	kwalitatief
landschappelijk-cultuurhistorische ensembles	aantasting, doorsnijding of wijziging van kenmerkende landschappelijk-cultuurhistorische elementen in onderlinge samenhang	kwalitatief

In de bovenstaande tabel zijn de landschappelijk-cultuurhistorische ensembles één van de aspecten die in het MER aan de orde komt. Dergelijke ensembles zijn bijvoorbeeld eenheden waarin elementen als esstructuren, bebouwing, infrastructuur, oeverlanden, Burgumermar, Prinses Margrietkanaal, beplantingselementen e.d. in hun samenhang worden beoordeeld.

4.5.4 Beoordelingskader archeologie

Voor de beoordeling van het aspect archeologie in het gebied wordt gekeken naar de verstoring en aantasting van archeologische elementen. De effecten van de alternatieven worden kwalitatief beschreven.

tabel 4.9. Beoordelingskader archeologie

aspect	criterium	parameter
archeologie	verwachte verstoring/aantasting van archeologische elementen en waarden	kwalitatief (aard, aantal en ernst)

tabel 4.10. Overzichtstabel

aspect	criterium	eenheid/parameter
verkeer		
functioneren wegen-structuur	Intensiteit/capaciteitsverhouding	mvt/etmaal
bereikbaarheid	directheid routes	kwalitatief
gebruik vervoerwijzen	voertuigkilometers	percentages
verkeersveiligheid	veiligere routes	kwalitatief
	slachtofferratio	kwantitatief
bodem		
risico's	het verminderen/verwijderen van actuele risico's als gevolg van spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging binnen het plangebied	kwantitatief
bodemkwaliteit	verandering in gemiddelde bodemkwaliteit	kwantitatief, Wbb, Bbk
	toe-/afname verontreiniging binnen het plangebied	kwalitatief
	zettingen als gevolg van graafwerkzaamheden bij verandering van ligging van het kanaal	
water		
oppervlaktewaterhuishouding (hydrologie)	beïnvloeding oppervlaktewater-systeem	kwalitatief, mate waarin aanpassing van de oppervlaktewaterhuishouding nodig is
grondwatersysteem (hydrologie)	beïnvloeding grondwatersysteem	veiligheid; waterkering waterbergingsmogelijkheden inschatting effecten op basis van profielberekening met grondwatermodel; eerst van autonome effecten en vervolgens van de verschillende alternatieven
waterkwaliteit	de aanwezige kwaliteit van het water in het gebied	kwalitatief; de kwaliteit van het water in het plangebied en de mogelijke waterkwaliteit door ingrepen in het gebied worden aan de hand van een systeem-analyse bepaald
geluid		
industrielawaai	aantal geluidsbelaste woningen	modelberekening
	- geluidbelast oppervlak buiten bedrijventerrein	
verkeersbewegingen	- aantal geluidsbelaste woningen	modelberekening
	- geluidbelast oppervlak buiten bedrijventerrein	
externe veiligheid		
externe veiligheid	plaatsgebonden risico (norm)	contour rondom risicovolle activiteit (kwantitatief, in meters)
	groepsrisico (richtlijn)	fN-curve en kengetallen (kwantitatief)
lucht		
lucht	overschrijding grenswaarden	kwalitatief
	onacceptabele geurhinder bij geurgevoelige bestemmingen	kwalitatief

aspect	criterium	eenheid/parameter
landbouw		
landbouw	afname oppervlakte landbouwgrond	kwantitatief (ha)
recreatie		
recreatie	toe- of afname oppervlakte recreatiegebied	kwantitatief (ha)
	beschrijving toe/afname type recreatiegebieden	kwalitatief
natuur		
natuurwaarden algemeen	effecten op biotopen en soorten in het plangebied	kwalitatieve beschrijving van biotopen en soorten, en de effecten van de alternatieven daarop
Natuurbeschermingswet 1998	negatief effect op doelstellingen Natura 2000-gebieden	kwantitatief (aantal hectares habitatverlies voor kwalificerende habitats en doelsoorten)
EHS	negatief effect op EHS	kwantitatief (mate van verstoring op kwalificerende soorten)
		kwantitatief: aantasting wezenlijke kenmerken en waarden EHS
		kwantitatief: verlies aantal hectares
landschap en cultuurhistorie		
landschapstypen en onderdelen daarvan (woudontginningen)	aantasting, doorsnijding of wijziging van karakteristieken (kernkwaliteiten), landschappelijke structuren/patronen, landschapselementen	kwalitatief
	aantasting van de visuele kwaliteit van het gebied	
landschappelijk-cultuurhistorische ensembles	aantasting, doorsnijding of wijziging van kenmerkende landschappelijk-cultuurhistorische elementen in onderlinge samenhang	kwalitatief
archeologie		
archeologie	verwachte verstoring/aantasting van archeologische elementen en waarden	kwalitatief (aard, aantal en ernst)

Bijlage 1

Literatuurlijst

LITERATUUR

1. Tauw, Ontwikkelingsvisie Skulenboarch, 2005.
2. Koppelkansen, Onderzoek naar koppelingen tussen Centrale As en bedrijvigheid, december 2006, Projectbureau De Centrale As.
3. De Combinatie, MER-beoordelingsplicht verlegging Prinses Margrietkanaal, 2008.
4. Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhof, T.E. Wong, 2003. De ondergrond van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.
5. Provinciale Staten van Fryslân, Streekplan Fryslân, 'Om de kwaliteit fan de romte', 2007. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
6. Provincie Fryslân, De digitale natuuratlas op de website van de provincie Fryslân. Kaarten van de EHS en kaarten met verspreidingsgegevens van soorten.
(<http://www.Fryslân.nl/binfo4/atlasnatuur/geoportaal.html?atlas=milieu&kaart=dna>)
7. Schaminée, J., A. Stortelder, E. Weeda, Streekeigen natuur, gemeente Tytsjerksteradiel, 2004.
8. Natuurloket, Gegevens van het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl). Het Natuurloket op internet geeft per kilometerhok informatie over de beschikbaarheid van verspreidingsgegevens en (indien gegevens beschikbaar zijn) de aanwezigheid van beschermde soorten, waarbij alleen het aantal beschermde soorten wordt vermeld. Informatie over de specifieke soorten en eventueel exacte vindplaatsen dient te worden opgevraagd. Hieraan zijn kosten verbonden.
9. RAVON, Verspreidingsgegevens voor vissen, amfibieën en reptielen (www.ravon.nl).

Bijlage 2

Beleidskader en relevante plannen, alsmede documenten over besluitvorming en procedures

beleidskader

In hoofdstuk 2 (paragraaf 2.4) is het beleidskader beschreven, met daarin de meest relevante kaders voor dit project. In deze bijlage worden een aantal van de beleidsdocumenten nader uitgewerkt. Tevens worden een aantal andere beleidsdocumenten geschetst, die ook voor het project van belang zijn.

nota Ruimte

In de Nota Ruimte heeft het kabinet de visie op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland en de belangrijkste bijbehorende doelstellingen voor de komende decennia geformuleerd. De ruimtelijke visie op hoofdlijnen bevat de ruimtelijke bijdrage aan een sterke economie, een veilige en leefbare samenleving en een aantrekkelijk land.

Hoofddoel van het nationale ruimtelijke beleid is om op een duurzame en efficiënte wijze ruimte te scheppen voor verschillende ruimteveragende functies, de leefbaarheid van Nederland te waarborgen en te vergroten en de ruimtelijke kwaliteit van stad en platteland te verbeteren. Bij het laatstgenoemde zal speciaal aandacht worden geschonken aan ontwikkelingsplanologie. Meer specifiek richt het kabinet zich hierbij op vier doelen: versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland, bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland, borging en ontwikkeling van belangrijke ruimtelijke waarden en borging van de veiligheid.

nota Mobiliteit

De Nota Mobiliteit beschrijft de hoofdlijnen van het nationale verkeers- en vervoersbeleid voor de komende decennia. Het uitgangspunt van deze nota is dat mobiliteit een noodzakelijk voorwaarde is voor economische en sociale ontwikkeling. Een goed functionerend systeem voor personen- en goederenvervoer, en een betrouwbare bereikbaarheid van deur tot deur, zijn essentieel om de economie en de internationale concurrentiepositie te versterken.

mobilitetaanpak

De Nederlanders zijn steeds vaker onderweg, zowel voor het werk als in de vrije tijd. Mobiliteit is onmisbaar voor de economie en in het sociale leven. Maar momenteel dreigt Nederland door de groei van zowel het reizigersvervoer als het goederenvervoer vast te lopen. Dit zou de ontwikkeling van Nederland als sterke Europese regio belemmeren. De mobilitetaanpak is erop gericht de afzonderlijke modaliteiten voldoende kwaliteit en capaciteit te geven, om de te verwachten verkeersgroei op te kunnen vangen. Op overstappunten dient voldoende kwaliteit en capaciteit aanwezig te zijn om goederen eenvoudig over te kunnen slaan.

varen voor een vitale economie: een veilige en duurzame binnenvaart

In deze beleidsbrief geeft het kabinet aan welke maatregelen er zullen worden getroffen om invulling te geven aan de intentie om goederenvervoer over water en innovatie in de binnenvaart te stimuleren. Het kabinet wil deze ambitie samen met (regionale) partners realiseren. Met deze visie op de binnenvaart bouwt het kabinet voort op de Nota Mobiliteit. Uitgangspunt van deze nota is het versterken van de economische structuur van ons land. Om de te verwachten groei van het goederenvervoer op te vangen, is er gekozen voor het creëren van de noodzakelijke ruimte binnen de wettelijke en beleidsmatige kaders voor milieu, veiligheid en leefomgeving. Nederland beschikt over een uitgebreid logistiek netwerk van hoog niveau, met hoogwaardige zeehavens en een uitgebreid en kwalitatief goed vaarwegennetwerk. In het verleden hebben veel bedrijven ervoor gekozen om zich aan dit vaarwegennetwerk te vestigen. Voor Nederland is het cruciaal dat het zijn positie als knooppunt vasthoudt, benut en verder verbreedt. Het goederentransport over water vormt een onmisbaar onderdeel van ons logistieke systeem en een belangrijke factor in het vestigingsklimaat in Nederland. De binnenvaart is immers van belang voor de ontlasting van het Nederlandse wegennet. Daarnaast is goederentransport over water een veilige en energiezuinige transportwijze. De vaarwegen bieden als regel ruimte voor een verdubbeling van het aantal binnenvaartschepen terwijl andere vervoerstypen te kampen hebben met capaciteitsknelpunten. Daarom is het de ambitie van het kabinet om voor het vervoer over water de condities te scheppen, die maken dat de binnenvaart op eigen kracht de mogelijkheden in de markt kan benutten en op deze wijze kan groeien en innoveren. Het doel is ervoor te zorgen dat de eigen kracht van de binnenvaart nog sterker wordt.

Deze ambitie is vormgegeven in de volgende speerpunten:

- het versterken van de concurrentiepositie van de binnenvaart;
- het realiseren van een toekomstvast netwerk van waterwegen en havens; uitgaande van een netwerk- en ketenbenadering;
- het bereiken dat de binnenvaart op termijn de schoonste modaliteit is;
- het permanent verbeteren van de veiligheid in de binnenvaart;
- het stimuleren van innovatie in de binnenvaart.

beleidskader water

Friese boezem

De waterlichamen in het plangebied maken onderdeel uit van de Friese boezem. Deze boezem bestaat uit meren en kanalen, die onderling met elkaar zijn verbonden en is opgedeeld in 9 waterlichamen. De waterlichamen 'Friese boezem – overige meren' en 'Friese boezem – grote diepe kanalen' maken onderdeel uit van het plangebied, waarbinnen de bedrijventerreinen van Skûlenboarch en Westkern zijn gelegen. Het feit dat er sprake is van meerdere lichamen komt onder meer doordat er sprake is van verschillende watertypen.

De belangrijkste functie van de Friese boezem is de aan- en afvoer van water. Aan deze functie is de volgende doelstelling gekoppeld: 'De aan- en doorvoer van voldoende IJsselmeerwater en de afvoer van overtollig boezemwater zijn in principe verzekerd met inachtneming van de ecologische potenties en het multifunctionele karakter van de boezem'.

Naast de bovengenoemde functie vervult de boezem nog een aantal andere, belangrijke functies. In de eerste plaats lopen er door de boezem enkele belangrijke vaarroutes voor de beroepsscheepvaart, waaronder de route Lemmer-Delfzijl. Deze route is bevaarbaar voor schepen met een diepgang tot 3.5 meter. Daarnaast is een groot deel van de vaarroutes ook beschikbaar voor de recreatievaart. Tevens heeft de boezem een belangrijke natuurfunctie. Een groot deel van de diepe boezemkanalen wordt ten behoeve van de scheepvaart intensief onderhouden. Hiertoe wordt er geregeld gebaggerd om deze diepe boezems op de gewenste diepte te houden en worden waterplanten verwijderd. Daarnaast heeft een groot deel van de grote diepe boezemkanalen een harde oeververharding. De huidige boezemkanalen zijn kunstmatige wateren die door de mens zijn gegraven met een bepaald doel. Voorwaarde bij de veranderende inrichting of vergroting van de boezemkanalen is dat de huidige functies gehandhaafd blijven en er op beperkte schaal gebruik wordt gemaakt van het aanwezige landbouwareaal. Bij veranderende inrichting zal worden gekeken naar de realisatie van natuurvriendelijke oevers, de uitbreiding van de capaciteit van waterberging in de polders, uitbreiding van het areaal boezemlanden en de realisatie van vispassages.

Europese kaderrichtlijn water

De Kaderrichtlijn water (KRW) is een Europese richtlijn, gericht op de verbetering van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. De KRW is sinds december 2000 van kracht, en biedt de mogelijkheid om waterverontreiniging van oppervlaktewater en grondwater internationaal aan te pakken. De richtlijn vormt een verplichting waar de waterbeheerders, waaronder het waterschap, niet om heen kunnen. In het kader van deze richtlijn dienen er verschillende maatregelen te worden genomen. Voor het plangebied zijn de er maatregelen uitgewerkt, die hieronder zijn beschreven.

De uitwerking van de maatregelen die in het kader van de richtlijn worden genomen, zijn onder te verdelen in drie typen maatregelen. In de eerste plaats zijn er de brongerichte maatregelen. Het gaat hierbij onder meer om het verminderen van riooloverstorten en afkoppeling, verminderen van lozingen in het buitengebied en de aanpak van diffuse bronnen. In de tweede plaats zijn er inrichtingsmaatregelen. Maatregelen die hieronder vallen zijn onder andere de aanleg van natuurvriendelijke oevers, de uitbreiding van de waterberging, de uitbreiding van boezemlanden. Als derde plaats zijn er de maatregelen gericht op beheer en onderhoud. Hierbij gaat het om maatregelen als natuurlijk peilbeheer en het doorspoelen van de bodem.

zandwinput Skûlenboarch

Voor de wateraanvoer naar het gebied rondom de zandwinplas wordt momenteel gebruik gemaakt van één gemaal, die het water onttrekt vanuit de zandwinplas ter hoogte van Skûlenboarch. Hiermee is een aantal zaken beoogd. Zo voorkomt het gemaal het watertekort in het gebied, is de onttrekking van boezemwater verminderd, is de waterkwaliteit in het gebied beter geworden, is er bespaard op de exploitatiekosten en dient water in de sloot als drinkwater voor het vee en als functioneel element in het landschap. Het water uit de zandwinplas heeft een aantal kenmerken. Het water is ten opzichte van het huidige boezemwater een stuk schoner. De kwaliteit van het water is vergelijkbaar met het grondwater. De zandwinplas wordt gevoed met grondwater en neerslag. Onder normale en extreem droge weersomstandigheden is er voldoende water om het achterliggende gebied van water te voorzien.

beleidskader natuur

Vogel- en Habitatrichtlijn/Natura 2000 (internationaal)

De Vogelrichtlijn (1979) is een regeling van de Europese Unie om alle in het wild levende vogelsoorten in de Europese Unie (EU) te beschermen. Bij de Habitatrichtlijn (1992) horen lijsten van plant- en diersoorten en natuurlijke leefgemeenschappen die extra bescherming verdienen. Beide richtlijnen zijn of worden vertaald in zogeheten Natura-2000 gebieden. Activiteiten die schadelijk zijn mogen niet plaatsvinden in deze Natura-2000 gebieden, tenzij geen alternatieven voorhanden zijn en de activiteiten het openbaar belang dienen.

Natuurbeschermingswet (nationaal)

De Natuurbeschermingswet beschermt natuurgebieden in Nederland. De Natuurbeschermingswet (Nbwet'98) is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de Nbwet'98 verwerkt. De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Nbwet'98:

- Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden);
- beschermde (Staats)Natuurmonumenten;
- Wetlands.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)(nationaal)

De Ecologische Hoofdstructuur beoogt de realisatie van een samenhangend netwerk van natuurgebieden en verbindingzones. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en dit verkleint de kans op uitsterven van soorten. Het streven is om in Nederland in 2020 meer dan 750.000 hectare aan EHS-gebieden te hebben.

De specifieke waarden en kwaliteiten van de EHS bepalen of ruimtelijke initiatieven doorgang kunnen vinden. Iedere provincie heeft deze voorwaarden in een zogeheten compensatiebeginsel 'vastgelegd'. Over het algemeen geldt dat er in gebieden met deze waarden geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant worden aangetast.

Flora- en faunawet (nationaal)

De Flora- en faunawet (2002) regelt de bescherming van zeldzame en bedreigde plant- en diersoorten, zowel binnen als buiten beschermde gebieden. De essentie van deze bescherming is dat de gunstige staat van instandhouding van een soort niet in gevaar mag komen. Dit betekent meestal dat een maatregel of ingreep niet mag leiden tot verstoring, aantasting of vernietiging van individuele beschermde dieren, planten en/of populaties. Er zijn drie verschillende beschermingsregimes, afhankelijk van de mate waarin een soort bedreigd wordt of zeldzaam is. Voor zwaar beschermde soorten (categorie 3) is een ontheffing nodig indien sprake is van negatieve effecten. Deze wordt getoetst met een zogeheten 'zware' toets. Zijn middelzwaar beschermde soorten (categorie 2) in het geding, dan is vrijstelling mogelijk, als er volgens een gedragscode wordt gewerkt. Als niet met een gedragscode wordt gewerkt is ook een ontheffing nodig indien sprake is van negatieve effecten. Deze wordt getoetst met een zogeheten 'lichte' toets. Voor algemenere, licht beschermde soorten (categorie 1) geldt een vrijstelling van ontheffing.

Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan

De belangrijkste doelstelling van het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) is de realisatie van een duurzaam verkeer- en vervoerssysteem in Fryslân. Dit systeem dient te voldoen aan de verplaatsingsbehoefte van inwoners en bezoekers van Fryslân, te voldoen aan de behoefte om goederen te transporten, bij te dragen aan de versterking van de economie, veilig te zijn en tot slot de schade aan natuur, landschap en milieu te beperken.

Het verkeer- en vervoerssysteem dient ook op de langere termijn tegemoet te komen aan de behoeften van de dan levende generaties. In het PVVP wordt daarom duurzaamheid nagestreefd, zowel in sociaal, economisch als ecologisch opzicht. Het hoofddoel van het PVVP sluit aan op de visie op de ruimtelijke ontwikkeling en structuur van Fryslân, zoals die in het Streekplan is opgenomen.

Voor de komende periode wordt verwacht dat het autoverkeer zal groeien. Geprobeerd wordt om problemen rondom het groeiend autoverkeer te voorkomen en waar ze bestaan ze op te lossen.

Het verkeer- en vervoerssysteem moet voldoen aan de verplaatsingsbehoefte van de inwoners en bezoekers van Fryslân. Ook moet het systeem aan de behoefte voldoen om goederen te verplaatsen. Daarbij is het uitgangspunt om met de bereikbaarheidskwaliteit zo goed mogelijk tegemoet te komen aan de wensen die inwoners en bezoekers in redelijkheid kunnen stellen. Concreet betekent dit dat niet iedere plaats een vergelijkbare bereikbaarheidskwaliteit heeft.

Provinciaal Milieubeleidsplan 2006-2009

Het milieubeleidsplan rust op een viertal pijlers. De eerste pijler betreft investeren in kwaliteit. Het betreft de kwaliteit van de Friese democratie, de Friese economie en de specifieke kenmerkende waarden van de provincie, zoals het landelijk gebied. De tweede pijler is een schone en gezonde provincie wat betreft de kwaliteit van de leefomgeving en de veiligheid. De derde pijler betreft de focus op het behalen van concrete resultaten en de vierde pijler is de externe, naar buiten toe gerichte oriëntatie.

Bij duurzame ontwikkeling wordt verder gekeken dan alleen ecologische aspecten. Het gaat daarbij zowel om natuur en milieu, als om economie en sociale kwaliteit. Bij duurzame ontwikkeling van bedrijvigheid wordt ook met deze dimensies rekening gehouden.

Voor de watergangen in de provincie is het doel om deze op diepte te brengen en te houden. De scheepvaart dient een onbelemmerde doorvaart te hebben. Verder wil de provincie de huidige bodemkwaliteit behouden en nieuwe gevallen van bodemverontreiniging tegengaan.

besluitvorming en procedures

In dit deel van deze bijlage zijn enkele elementen van de procedure betreffende de ruimtelijke ordening toegelicht. Deze zijn van belang in het vervolgtraject van de MER-procedure. Het betreft het Provinciaal Inpassingsplan, de Watertoets en de Keurontheffing. De ook van belang zijnde Ontgrondingenwet, c.q. –vergunning zullen in het MER worden behandeld, gericht op de situatie die bij de onderscheiden alternatieven en varianten aan de orde is.

Provinciaal Inpassingsplan

Provinciaal Inpassingsplan (PIP) in plaats van gemeentelijk bestemmingsplan

Voor de voorgenomen activiteit zal naar verwachting een inpassingsplan worden opgesteld. Een inpassingsplan is een bestemmingsplan, opgesteld door de provincie of het Rijk. Met een inpassingsplan kan voor een vast te stellen gebied de bestemming van de gronden juridisch worden vastgelegd. Het inpassingsplan is opgenomen in hoofdstuk 3 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Als een provincie een inpassingsplan opstelt, spreken we van een Provinciaal Inpassingsplan (PIP).

Het inpassingsplan bevat (bindende) regels over het gebruik van gronden en opstallen in een bepaald gebied. In deze regels staat aangegeven wat er op de betreffende gronden mag worden gebouwd en hoe groot de bebouwing mag zijn. Op plankaarten staan de grenzen van de bestemmingen en bouwvlakken.

Een inpassingsplan wordt opgesteld wanneer en sprake is van zogenaamde provinciale belangen. Deze belangen worden door de provincie die het desbetreffende plan opstelt zelf vastgesteld, bijvoorbeeld in het beleid van de provincie. Ook kan het zijn dat om redenen van efficiëntie wordt gekozen, dat de provincie het plan opstelt.

besluitvorming inpassingsplan

In de ontwerpfase wordt het ontwerp-PIP zes weken ter visie gelegd en kan eenieder zienswijzen indienen.

In de besluitvormingsfase staat het nemen van het MER-plichtige besluit centraal, te weten het vaststellen van het PIP. Bij het vaststellen van het inpassingsplan zal duidelijk moeten worden gemaakt op welke wijze rekening is gehouden met het MER en de ingebrachte adviezen en reacties. Op grond van de resultaten van de inspraakreacties en gevoerde overleggen wordt het ontwerp-inpassingsplan aangepast en als PIP naar Provinciale Staten gezonden.

Nadat het inpassingsplan is vastgesteld en het besluit onherroepelijk is geworden, kan de ontwikkeling van het gebied rondom Skûlenboarch en Westkern een aanvang nemen. Het besluit tot vaststelling treedt in werking daags nadat de beroepstermijn is afgelopen. Dus niet nadat het onherroepelijk is. Als er beroep wordt ingesteld bij de Raad van State²⁵ dan wordt pas nadat deze raad uitspraak heeft gedaan het besluit onherroepelijk. Voorwaarde bij de inwerkingtreding is wel dat er geen schorsing (verzoek om voorlopige voorziening) is aangevraagd.

watertoets

De watertoets is een wettelijk instrument, dat ruimtelijke plannen beoordeelt om de consequenties van de beoogde locatie op het watersysteem in beeld te brengen. De watertoets wordt toegepast op besluiten met ruimtelijke consequenties, waaronder ook het PIP. Op deze wijze krijgt water in de planvorming voldoende aandacht. Wanneer er bijvoorbeeld meer verhard oppervlak wordt gecreëerd, dient het oppervlak, dat voor het water een functie had, elders te worden gecompenseerd.

Het resultaat van de watertoets is een waterparagraaf, die als onderdeel wordt toegevoegd aan het plan of besluit. In de waterparagraaf is het advies opgenomen van de waterbeheerder, en ook een gemotiveerd besluit ten aanzien van alle wateraspecten.

Formeel gezien staat de watertoets los van de MER-procedure. Toch is er een duidelijke relatie aanwezig tussen beide processen. De aandachtspunten die door de waterbeheerder bij de watertoets worden genoemd zijn immers van belang bij de ontwikkeling van de alternatieven en de beoordeling van deze alternatieven. Daarom zal bij de MER-procedure overleg met de waterbeheerder moeten worden gevoerd en wordt er voor het MER onderzoek naar de wateraspecten uitgevoerd.

keurontheffing

Een keurontheffing (ook wel keurvergunning) is noodzakelijk wanneer er (bouw)werkzaamheden rond het water of een dijk worden uitgevoerd. Een keurontheffing kan bij het waterschap worden aangevraagd. Daarbij onderzoekt het waterschap of er voor de werkzaamheden negatieve gevolgen zijn voor het water of de dijken. Wanneer de (mogelijke) gevolgen acceptabel zijn, wordt er onder voorwaarden een keurontheffing afgegeven. Echter, voor bepaalde werkzaamheden zijn algemene regels voorhanden. Als wordt voldaan aan deze algemene regels, is geen keurontheffing nodig. Van de werkzaamheden moet wel melding worden gemaakt bij het waterschap.

25

Afdeling Bestuursrecht Rechtspraak Raad van State (ABRvS).

Een keurontheffing is bijvoorbeeld noodzakelijk wanneer watergangen worden gewijzigd of (deels) worden gedempt. Ook bij bouwwerken en de aanleg of het verwijderen van kabels en leidingen is een keurontheffing nodig.

mogelijk overige vergunningen

Ontgrondingenvergunning: de aanpassing wordt mede bepaald door het gekozen alternatief of variant bij beëindiging van de zandwinactiviteiten. Een bouwvergunning is noodzakelijk bij het oprichten of een grote wijziging van een bouwwerk. Een bouwvergunning dient bij de gemeente aangevraagd te worden. Voor de aanleg van (nieuwe) wegen en kanalen is in principe een ontgrondingvergunning van de provincie noodzakelijk. Voor andere onderdelen van een ingreep kan een aanlegvergunning nodig zijn. Voor het kappen van bomen is soms een gemeentelijke kapvergunning vereist.

Bijlage 3

8 varianten